

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

SKÖTSELPLAN

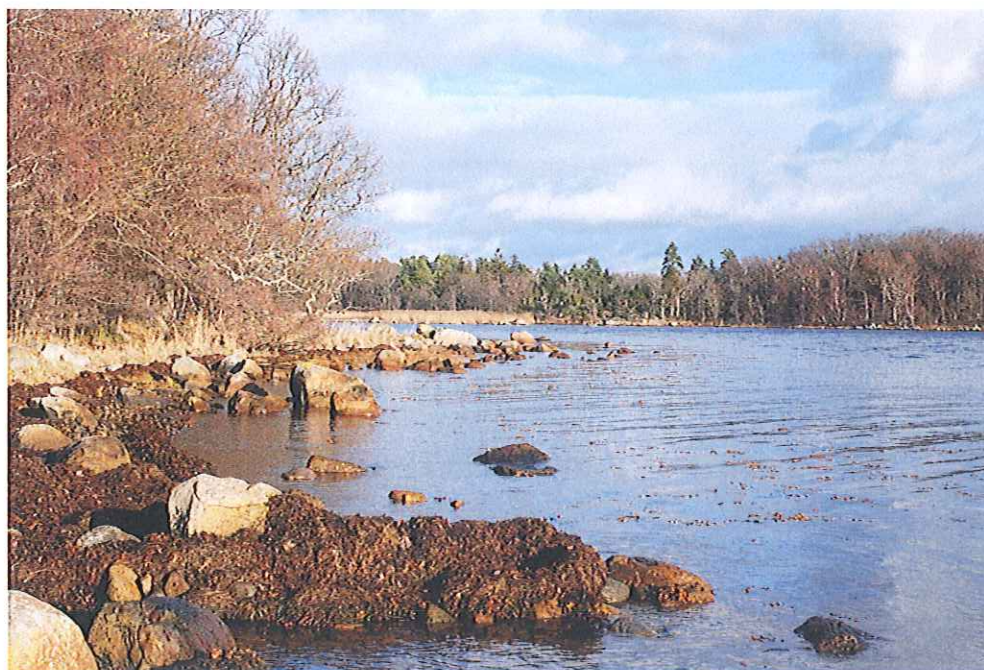
2011-05-20

1 (44)

Dnr 511-6459-09
Obj nr 10-02-049

Beslutsbilaga 3

Skötselplan för naturreservatet Tromtö i Ronneby kommun

Innehållsförteckning

1	Syftet med naturreservatet	3
	SYFTET MED NATURRESERVATET ENLIGT BESLUT 1982-06-10	3
	NYTT SYFTE MED NATURRESERVATET I ENLIGHET MED MILJÖBALKEN 7 KAP. 4 §.....	3
2	Beskrivning av området	4
2.1	ADMINISTRATIVA DATA	4
2.2	MARKHISTORISK BESKRIVNING OCH NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING	6
2.3	OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN.....	10
3	Referenser	14
4	Planerad markanvändning och skötsel	16
4.1	GENERELLA ÅTGÄRDER	16
4.2	INDELNING I SKÖTSELOMRÅDEN	17
5	Mål och åtgärder för skötselområden	17
5.1	SKÖTSELOMRÅDE 1. SKOG SOM LÄMNAS I HUVUDSAK ORÖRD	17
5.2	SKÖTSELOMRÅDE 2. SKOG SOM KRÄVER BEGRÄNSAD SKÖTSEL AV TRÄD- OCH BUSKSKIKT	27
5.3	SKÖTSELOMRÅDE 3.	30
5.4	SKÖTSELOMRÅDE 4.	36
5.5	SKÖTSELOMRÅDE 5.	38
5.6	SKÖTSELOMRÅDE 6.	38
5.6	SKÖTSELOMRÅDE 7.	39
6	Friluftsliv och turism	40
6.1	BESKRIVNING	40
6.2	ÖVERGRIPANDE MÅL.....	40
6.4	ANLÄGGNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET	41
7	Jakt /Jakt och fiske.....	41
8	Tillsyn, Dokumentation och uppföljning	42
8.1	TILLSYN ÖVER FÖRESKRIFTER	42
8.2	UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	42
8.3	DOKUMENTATION AV SKÖTSELÅTGÄRDER	42
9	Kostnader och finansiering	42
10	Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	42

BILAGA

Bilaga 1: Reservatets gränser, fastighetsgränser, mm

Bilaga 2: Översiktskarta

Bilaga 3: Markanvändning

Bilaga 4: Naturtyper

Bilaga 5: Skötselområden

Bilaga 6: Rödlistade arter

Bilaga 7: Anläggningar för friluftslivet

Bilaga 8: Fornlämningskarta /utdrag ur fornminnesregistret

Planförfattare: Lars-Göran Olsén

Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/blekinge

Copyright: Länsstyrelsen i Blekinge län

Omslagsbild: Lövskogskust i naturreservatet Tromtö. Stenig strand på Ringholmen med utsikt mot Västra Råholmen. 2009-11-24.

Foto: Lars-Göran Olsén

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet enligt beslut 1982-06-10

Enligt beslutet 1982-06-10 var syftet med Tromtö "att bevara och genom en väl avvägd skötsel om möjligt ytterligare öka Tromtöområdet botaniska, zoologiska, kulturhistoriska och landskapsestetiska värden samtidigt som möjligheterna att utnyttja området för rörligt friluftsliv underlättas".

Nytt syfte med naturreservatet i enlighet med Miljöbalken 7 kap. 4 §

1. Bevara biologisk mångfald på land och i marin miljö:

- På landskapsnivå – bevara variationen i ett större lövskogsområde med god tillgång på gamla ekar, betade skogar med lång beteskontinuitet, ädellövhaage och äldre bokskog.
- På landskapsnivå - vattenområdena ska vara naturliga ekosystem utan lokal påverkan.
- På landskapsnivå – bevara variationsrika brackvattenekosystem i Karlskronaskärgården med stora grunda vikar och mjuka bottenar med kärlväxtvegetation, kransalger, hårda bottenar och Lövegrund med blåstångbälten.
- På samhällsnivå – bevara variation av växt- och djursamhällen inom de olika naturtyperna.
- På artnivå – bibehålla det mycket stora antalet rödlistade arter och andra för Blekinge ovanliga arter i området.
- På genetisk nivå – att bevara en god genetisk variation hos rödlistade och andra för Blekinge ovanliga arter i området.

2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer:

- För arter som ingår i Natura 2000-området och som fortplantar sig, rastar och/eller uppehåller sig över vintern i området.

3. Återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer:

- att återställa och nyskapa lövskog på granplanterade ytor och där grannen självföryngrar sig genom att självföryngra lövskog.
- att våtmarken på den tidigare åkern är en lämplig sjö- och vadarfågel-lokal där fåglar kan häcka.

4. Med beaktande av naturvärdena vårda värdefulla kulturhistoriska lämningar

- gångsystemet i den engelska parken bevaras.
- Forn- och kulturminnena vårdas.

5. För det rörliga friluftslivet:

- med beaktande av punkterna 1-3 ovan, tillgodose behovet av parkeringsplatser, rastplatser, stigar, vandringsleder och förtöjningsplatser vid befintlig brygga på Ivö.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Tromtö
Objektnummer	10-02-049
Skyddsform	Naturresevat
Beslutsdatum	1982-06-10 2011-05-20
Natura 2000 beteckning	SE 0410042 Tromtö - Almö
Totalareal (ha)	1290
Landareal (ha)	374
Förvaltare	Länsstyrelsen
Län	Blekinge
Kommun	Ronneby
Lägesbeskrivning	Tromtö ligger i västra delen av Karlskrona skärgård, ca 5,5 km väster om centrala Karlskrona men tillhör Ronneby kommun.
Fastigheter	Vambåsa 1:51 och 1:4, Ivö 1:1
Servitut	Rätt till vägar Rätt till brygga Stig till badhuset
Samfälligheter	Väg ut till Tromtö nabb.
Nyttjanderätter	Blekinge Sjöscoutkår äger baracker och har rätt att bedriva verksamhet på Östra Råholmen. Templet på Ringholmen och badhuset i södra delen av engelska parken tillhör Johannishus Fideikommiss AB. Jakträtt, sjöfågeljakt endast i Hjortahammarviken.
Markslag och naturtyper	Areal (ha)
Skogsmark Natura 2000	<u>Totalt 277,5 ha</u> 9010 Västlig taiga 7,7 ha 9070, Trädklädd betesmark 65,9 ha 9080, Lövsumpskog 0,4 ha 9110, Näringsfattig bokskog 148,6 ha 9130, Näringsrik bokskog 5,5 ha 9160, Näringsrik ekskog 15,6 ha 9190, Näringsfattig ekskog 33,8 ha
Gräsmarker mm Natura 2000	<u>Totalt 26,5 ha</u> 1630, Strandängar vid Östersjön 9 ha 4030, Torra hedar 1 ha 5130, Enbuskmarker 9,1 ha 6230, Staggräsmarker 0,2 ha 6270, Silikatgräsmarker 0,2 ha 6410, Fuktängar 1,9 ha 8230, Hällmarkstorräng 5,1 ha
Vattenområden Natura 2000	1160, Vikar och sund 830 ha 1170, Rev 11,3 ha

Prioriterade bevarandevärden:	
Marks lag	Skog, betesmark, våtmark, grunda vattenområden, rev
Naturtyper	1160, <i>Vikar och sund</i> 1170, <i>Rev</i> 1630, <i>Strandängar vid Östersjön</i> 4030, <i>Torra hedar</i> 5130, <i>Enbuskmarker</i> 6230, <i>Staggräsmarker</i> 6270, <i>Silikatgräsmarker</i> 6410, <i>Fuktängar</i> 8230, <i>Hällmarkstorräng</i> 9010 <i>Västlig taiga</i> (= talldominerad ek-tallskog av bergig typ) 9070, <i>Trädklädd betesmark</i> 9080, <i>Lövsumpskog</i> 9110, <i>Näringsfattig bokskog</i> 9130, <i>Näringsrik bokskog</i> 9160, <i>Näringsrik ekskog</i> 9190, <i>Näringsfattig ekskog</i>
Strukturer	Grova träd, innanmurkna träd, grov död ved, grunt öppet och näringsrikt vatten, grunda vikar och rev.
Funktioner	Stora populationer av rödlistade arter t.ex. av lavar och läderbagge, viktiga områden för häckande, rastande och övervintrande fågel, lekområden för gädda
Arter	
Rödlistade arter	<u>Se bilaga: 6</u>
Arter enligt EU:s fågeldirektiv	<i>sångsvan, salskrak, bivråk, glada, havsörn, brun kärrhök, fisktärna, silvertärna, småtärna, spillkråka, mindre flugsnappare, törnskata</i>
Arter enligt EU:s habitatdirektiv	<i>större vattensalamander, hålträdsklokrypare, ekoxe, läderbagge</i>
Övriga ovanliga arter och signalarter	<i>gulpudrad spiklav, lönnlav, glansfläck, rostfläck,</i>
Landskapselement	Registrerade fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar, t.ex. stenmurar, odlingsrösen, pålspärrar.
Friluftsliv	• Naturpedagogik • Större sammanhängande område med höga upplevelsevärden • Naturlighet • Besöksobjekt • Landskapsbild
Övrigt	Forskning/referensområde

2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande mark- och vattenanvändning

Topografi, berggrund och jordarter

Berggrunden består av gnejs och granit. Berg i dagen finns dels på öarna och dels på höjder på fastlandet. De högsta delarna av reservatet når drygt 20 m över havet. Vattenområdena består av grunda vikar med mjukbottnar samt lite djupare områden ner till ca 15 m.

Markhistorik

Tromtö hade redan 1664 karaktären av ett herresäte när den dåvarande innehavaren fick säterifrihet. Det beskrevs då som "allenast en ö uti Saltsjön och enstaka gård, väl försedd med åtskillige vackra hus och herrebyggningar". 1668 inköptes Tromtö av amiralgeneral Hans Wachtmeister som ägde Skunkenberg. Namnet Skunkenberg ändrades senare till Johannishus. *Johannishus och Tromtö fideikommiss* stiftades 1712 av Hans Wachtmeister och bestod då av gårdarna Skunkenberg, Tromtö och den s.k. Grevagården som var hans residens i Karlskrona. Fideikommisset avvecklades 1999 efter att den siste fideikommissarien greve Hans W A:son Wachtmeister avlidit 1995.

Skogen på Tromtö ansågs 1668 vara skövlad. P.A. Wickenberg, som inventerade Blekinges skogar 1839, nämner inte Tromtö utan beskriver ekskogen, bokskogen, timmerskogen och surskogen som "ringa tillgång" i hela Förkärla socken och anmärker "Med de inskränkta skogstillgångarne hushållas icke efter behovet för framtiden".

I början av 1700-talet vinterstallades boskapen på Johannishus fideikommiss på Johannishus och fördes till Tromtö för sommarbete mellan maj och oktober. Kor och tjurar hölls i inhägnader medan övriga djur strövade fritt på Tromtö. Ungdjuren fick simma ut till öarna och beta där. Stora delar av Tromtö var äng och "saltängarna" var särskilt värdefulla. Ca 1/3 av vinterfodret kom från Tromtö. En del av höet transporterades sjövägen in till Karlskrona till de i Grevagården vinterstallade djuren. Det omtalas även i räkenskaperna att hö sändes till Stockholm. Efter höskörd på öarna tog man även emot ett 30-tal djur från andra gårdar. Dels var det godsets egna bönder och torpare med dålig tillgång på mulbete och dels var det djur från Nättraby, Karlskrona och Lyckeby som mot ersättning till Fideikommisset fick beta på öarna.

På 1830-talet anlades en engelsk park på det s.k. Utsiktsberget. Den engelska parken är en kvarleva från 1700-talets reaktion mot barockens välordnade trädgårdsideal. Vanligtvis skapades ett landskap genom att man byggde upp kullar och anlade dammar där man kunde bygga broar ut till en anlagd ö eller över en kanal. Vegetationen skulle efterlikna naturen och det finns uppgifter om att man till och med flyttade in döda träd för att de skulle se naturligt ut i skogen. Den som besökte en engelsk parkanläggning skulle känna förvåning, förundran, stillhet mm. Där skulle finnas hänförande utsikter och man skulle kunna bli imponerad av värdens egendom. På Tromtö hade man ett fint landskap vid Utsiktsberget där man kunde dra fram gångar och hade en fin utsikt mot Tromtöfjärden och Yttre redde och

Aspö. En gångväg ledde från parken framför huset via en bro över en vik till Utsiktsberget. Promenadvägar anlades runt kullen och på en lättgången sträckning upp över utsiktsberget. På några ställen fanns parksoffor. Från gångvägarna ser man "templet" på Ringholmen, Ringholmssundet och fjärdar skymtar genom skogen på långa sträckor. Om man går runt hela kullen så kommer man förbi en inägomark som senare invallades och brukades som åker.

Eftersom en engelsk park skulle efterlikna en naturlig skog så bör andelen äldre träd och mängden död ved ha ökat efter 1830-talet. I parken har man släppt djur på bete och troligen har man huggit ved av nedfallna grenar och träd. Numera är den engelska parken på Tromtö en äldre bokskog med inslag av tall, ek och en i höjdlägen, samt med ekdominerad skog mot havet. Hålträd, träd med trädsvampar, torrträd och lågor av stora träd är vanligt förekommande. Naturvärdena i form av rödlistade vedinsekter och lavar är mycket höga. Går man längs promenadvägarna i slutet av juli – början av augusti så kan man med lite tur få se den av EU skyddade skalbaggen läderbagge krypa på någon gammal bok.

Tromtö blev naturreservat 1982 och intrångsersättning betalades. Markägaren kunde fortsätta med åkerbruk, visst skogsbruk i en del av bokskogen och betesdrift i vissa delar. Det visade sig dock efter flera inventeringar att naturvärdena var mycket högre än vad som var känt när naturreservatet bildades. Med avsikt att skogsbruket skulle upphöra och all skötsel anpassas till bevarande av naturvärdena köpte staten merparten av naturreservatet 2000.

Åkrarna betas numera och de lägsta, invallade delarna har tillåtits att svämma över. Den nya våtmarkerna har snabbt utvecklats till en värdefull fågellokal för främst andfåglar.

Marina områden

Merparten av de grunda bottenarna är mjukbottnar med fanerogamer som bandtång, natingarter och axslinga samt kransalger. I mer exponerade lägen finns vidsträckta ängar av bandtång (ålgräs) på djup mellan 3,5 till 4,5m. Lösiggande blåstång finns dels innanför Råholmarna och Ringholmen och dels i Hjortahammarviken. Lösiggande blåstång är en variant av den vanligare fastsittande formen. I den innersta delen av den skyddade Tromtöviken domineras vegetationen huvudsakligen av axslinga, men det finns också områden med kransalger. Längs stränderna finns täta vassbälten som är en stor tillgång för flera arter av fågel. Blåstångbälten växer på hårbotten runt öarna och på Lövegrund. På mer än 5 m djup är vegetationen mycket gles.

Provfiske har visat att det finns få stora abborrar i förhållande till antalet små abborrar vilket vanligtvis tolkas som ett för hårt fisketryck. De stora abborrarna äter småfisk som i sin tur äter smådjur t.ex. märlkräftor som betar fintrådiga alger. I ett ekosystem med få stora rovfiskar finns risk för att småfisken blir för talrik och äter upp en så stor del av smådjuren så att de fintrådiga algerna kan bre ut sig och täcka blåstång, bandtång, natingar och kransalger.

Kultuhistoriska lämningar.

Tromtö hade redan på 1600-talet karaktären av ett herresäte. Från grusvägen som går in i området är landskapet parkliknande med alsumpskog, bokskogar, betade skogar och åkrar med betesvall. Träd som har varit hamlade (lind) finns ännu kvar på Ringholmen. Det parkliknande landskapet har på senare tid fått ytterligare ett värdefullt inslag efter att delar av den invallade åkermarken fått svämma över på båda sidor om vägen. De översvämmade områdena utnyttjas av andfåglar.

Sydöst om gården finns en engelsk park och på Ringholmens nordvästra udde finns en liten byggnad, det så kallade Förlovningstempolet eller bara Templet. Templet byggdes på Koholmen inför landshövdingen Hans Wachtmeister den yngres förlovning med Ebba de Geer 1848. Namnet Ringholmen fick ön långt senare efter att en gäst på Tromtö under en promenad på Koholmen tappat en ring. Hela gårdens personal fick leta efter ringen och någon lyckades till slut hitta den. På *generalstabskartan* från 1880-talet heter ön Koholmen, men när *häradskartan* gavs ut 1920 hade ön bytt namn till Ringholmen.

I västra delen av reservatet finns resterna kvar av ett tegelbruk och dammar där man tog lera till tegeltillverkningen.

Ruinen efter tegelbruket på Tromtö. 2010-05-18.

Foto: Lars-Göran Olsén

Fornlämningar

I Hjortahammarviken finns en pålspärr, som är en marin försvarsanläggning. På Utö finns en ca 10 m stor rund stensättning och två block på underliggare. Dessa fornlämningar anses vara gravar från bronåldern – järnåldern. Liknande gravar och fossila åkrar med röjningsrösen finns i Stora gårdet och i västra delarna av reservatet. En äldre vägbank finns i närheten av den nuvarande vägen in till Tromtö. I västra delen av reservatet har funnits ett tegelbruk med tillhörande vattenfyllda lertäkter som numera delvis är bevuxna med alskog.

Översiktlig vegetationsbeskrivning

Skogarna på Tromtö domineras av bok. I höjdlägen förekommer ek och tall. Ekskog finns på Råholmarna, Ivö och norra delen av Ringholmen. I strandnära bokskogar finns ofta inslag av ek. Betade ekblandskogar finns i Stora gårdet och i norra delen av reservatet. Lertäkterna och intilliggande fuktig mark i nordvästra delen av reservatet täcks delvis av alskog. Mellan gården och den engelska

parken finns en strandsumpskog. Betade strandängar finns i västra delen av reservatet och mot Tromtösundaviken. Den gamla åkermarken brukas som vall. Enbuskmarker finns i anslutning till hållmarker på Utö, delar av Ivö, Råholmarna, Ringholmen samt i höjdlägen.

Djurliv

Många förknippar nog djurlivet på Tromtö med den stora hägerkoloni som tidigare fanns i bokskogen. Fågellivet är rikt. I skogarna finns gott om hålträd där fåglar kan häcka. Flera öar är viktiga häckningsplatser för sjöfågel och vitfåglar. De nya våtmarkerna på den tidigare åkermarken är viktiga födosöksplatser för andfåglar, bland annat skedand, och i de grunda vikarna övervintrar stora mängder änder och sothöns. 1996 började ett havsörnspar att häcka på Västra Råholmen. Från och med 1997 har Västra och Östra Råholmen samt vattenområdet mellan öarna varit fågelskyddsområde. Fram till 2009 har havsörnarna häckat i tre olika träd på V Råholmen och fått ut sammanlagt 16 flygga ungar. De senaste 3 åren har dock störningarna varit för stora från fiskare och friluftslivet i området.

Rådjur är vanliga och på senare år har även vildsvin kommit till Tromtö. Fladdermusfaunan är artrik med 8 arter, däribland den rödlistade arten fransfladdermus. Bland grod- och kräldjur förekommer de rödlistade arterna långbensgroda, sandödlä samt större vattensalamander som numera anses livskraftig.

Den mest skyddskrävande faunan på Tromtö är dock insektsfaunan och då speciellt vedinsekterna som är beroende av de gamla naturskogarna med mycket död ved i levande träd, torrakor, högstubbar och lågor. För några av de mest skyddskrävande arterna har vindskydd och jämn fuktighet i substratet visat sig vara väldigt viktiga faktorer. Läderbagge finns på flera öar och fastlandsområden inom naturreservatet. Spillning från läderbaggs-larver har påträffats i ek, bok och lind. Avstånden mellan de olika öarna med läderbagge mindre än 200 m. Noterbart är att läderbaggen vid inventeringar endast påträffats i täta och relativt slutna trädbestånd medan inget fynd gjorts i de halvöppna områdena på Stora Gärde och söder om slottet. Bok är troligen kraftigt underrepresenterat som värdträd för läderbaggens larver eftersom spillning och mulm sällan ramlar ut ur innanmurkna bokar. Närmaste förekomst av läderbagge utanför naturreservatet finns på Haglö, som är beläget drygt 500 m från närmaste "läderbaggeträd" på Tromtö.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Naturvärden knutna till naturskogar och trädbärande hagmarker.

Det stora antalet rödlistade arter knutna till naturskogar och trädbärande hagmarker är vedinsekter, lavar och svampar, vilket innebär att skötseln i första hand ska anpassas för att gynna dessa artgrupper.

	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	LC Livskraftig	DD Kunskaps- brist	Summa
Kärlväxter			1	1			2
Mossor					1		0(+1)
Lavar		1	7	7			15
Svampar	2	2	4	30	12	2	38(+14)
Skalbaggar	1	5	17	44			67
Skinbaggar				1			1
Steklar					2		0(+2)
Blomflugor		1					1
Fjärilar				4			4
Klokrypare				1	1		1(+1)
Groddjur			1				1
Kräldjur			1				1
Fladdermöss			1		1		2
summa	3	9	32	83	16	2	132(+18)

Tabell 2. Artgrupper med rödlistade arter på Tromtö (enligt rödlistade arter i Sverige 2010). Vissa insektsgreper är bristfälligt inventerade och uppgifterna bygger då på enstaka observationer.

Strukturer och funktioner

Gamla träd, hål- och mulmträd, torrträd, högstubbar och lågor.

Stora arealer med gammal ek- och bokskog.

Gläntor med blommande buskar och örter.

Bryn med bakomliggande skog som effektivt skyddar mot kylande och uttorkande vindar samt vindar som skapar problem för flygande insekter.

Hällmarker som utgör varma gläntor i lövskogarna.

Öar utan träd, som sjö- och vitfåglar kan häcka på och öar med gammal naturskog där havsörn kan häcka.

Grunda skyddade vikar med väl utvecklad makrofytvegetation som uppväxtområde för fisk samt hårda bottnar och rev med blåstång.

Arter

De skyddsvärda arterna på Tromtö är till stor del knutna till mer eller mindre slutna skogar. Tromtö anses tillsammans med Skäralid (i Söderåsens nationalpark) vara de två viktigaste bokskogsområdena i Sverige för vedinsekter.

Skyddsvärda träd på trädinventerade delar av Tromtö 2009. Andel träd med rödlistade lavar och läderbagge i % av antalet inventerade träd					
Dominerande trädslag	ek	ek	ek	ek	bok
	Ivö	Ö Råholmen	V Råholmen	Stora gård	Engelska Parken + gallrat område
Grå skårelav	10	60	52	45	21
Gammelekslav	3,6	10	8	13	4
Matt pricklav	0	3,2	7	7	2
Stiftklotterlav	0,9	2,7	2,4	0,2	9
Ädelkronlav	0,9	0,4	1,5	0	0,4
Läderbagge	0	7	2,9	0,8	0,5
Totalt antal inventerade träd/levande träd	218/84	252/149	616/363	2067/1326	1633/996

Tabell 3. Andel träd med rödlistade lavar och läderbagge i procent av antalet inventerade träd (enligt rödlistade arter i Sverige 2010).

Olika inventeringar gjorda i området.

Biologisk inventering av vattenområdena vid Tromtö 2002. Kartläggning av vegetation och djursamhällen.

Inventering av fisksamhällen vid Tromtö i Blekinge i augusti 2001. (Andersson J. Fågelinventering av Tromtö våtmark 2001.

Inventering av fladdermöss på Tromtö, juni-augusti 2001. (Gerell R.)

Inventering av dagfjärilar inom Stora Gärdet, Tromtö, Maj-augusti 2001.

Inspektion av sex skogsområden i Blekinge län den 3 juni 1998. (Ehnström B.)

Inventeringar/observationer av storsvampar på Tromtö (Olof Andersson).

Vedinsekter i Tromtö naturreservat, 1991-1992. (Baranowski R., Nilsson S. G.)

Vegetationsinventering i Stora gårdet, Tromtö, den 8/8 2001 (Åke Widgren)

Artförekomst kopplad till markhistorik.

Den engelska parken som anlades på 1830-talet placerades troligen där på grund av den vackra utsikten mot Tromtöfjärden och Yttre redde och med anledning av att där redan fanns en äldre skog eller en skog med gamla träd. Äldre träd och torrträd var viktiga inslag i en Engelsk park för att den skulle se naturlig ut. Lavfloran och insektslivet i de gamla träden och den döda veden är mycket rik, med stora populationer av skyddskrävande arter (tabell 3). Den rödlistade bokblombocken (VU) är beroende av fristående gamla bokar eller grova, döda toppdelar av bok med vitrötad, solbelyst död ved. Lämpliga träd för arten finns bland annat i glesa, luckiga skogar, t.ex. de betade skogarna söder om slottet på Tromtö.

Nationellt prioriterade arter i naturvårdsarbetet som finns på Tromtö.

Nationella åtgärdsprogram har upprättats för ett antal hotade arter i Sverige. Av dessa arter som kräver speciell hänsyn i skötseln finns 13 på Tromtö (se bilaga 9.

För tio av dessa arter är gamla träd i naturskogar och/eller vindskyddade hagmarker där mikroklimatet är tillräckligt varmt viktiga biotoper.

Art	Substrat	Biotop	Viktig resurs
Läderbagge	Mulm i rödmurkna lövträd	Lätt skuggade mulmträd	Ihåliga lövträd
Hålträdisklokrypare	Ihåliga lövträd med mulm	Slutna naturskogar till hagmarker	Djurbon i mulmträd
Bokblombeck	Grov, vitrötad bokved	Gamla bokskogar	Solbelyst barklös vitrötad ved
Rombjättknäppare	stående och liggande död ved	Gamla bokskogar	Stor mängd stående och liggande död ved
Igelkottagsvamp	stående och liggande död ved	Gamla bokskogar	Stor mängd stående och liggande död ved
Sexfläckig blombeck	Gammal död grov ekved på marken	Tät lundartad skog	Blommor i små gläntor
Kardinalfärgad rödrock	Rödmurken ved	Grova, ihåliga, ekar, ask och lind i hagmark	Vindskydd
Gulbent grenbeck	Döda grenar på gamla ädellövträd främst ek	Hagmarker, vindskydd	Blommande hagtorsbuskar
Mulmknäppare	Mycket mulm, fuktig mulm	Lätt skuggade mulmträd	Andra larver i mulmen
Saffransticka	Stammar och håligheter på levande gammal ek	Löväng och hagmark	Skadade gamla ekar
Sandödlä	Marken för inkubering av ägg och för övervintring	Halvöppna till öppna biotoper	Bar sand, hållmarker, solvärme
Långbensgroda	Grunda kärr för lek Torra år lite djupare, lätt skuggade kärr	Kärr, sumpskog, bäckar, skog med fuktiga gräsmarker och naturbetesmarker.	
Skräntärna	Markhäckande	Låga öar utan träd	Mindre hällar i vattnet som viloplats för ungarna
Raggsträffe	Mjukbottnar	Grunda skyddade vikar	

Tabell 4. Arter med åtgärdsprogram eller att åtgärdsprogram ska upprättas.

2.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Det parkliknande landskapet med alsumpskog i gamla lertäkter, bokskogar, betade skogar, åkrar med betesvall har ett betydande kulturhistoriskt värde. Detsamma gäller den engelska parken med sina gångvägar, den invallade åkermarken med pumpstation samt förekomsten av hamlade träd. Områdets kända fornlämningar består av gravar från bronsåldern – järnåldern, fossila åkrar med odlingsrösen, vägbank och stenmurar, ruinen av tegelbruket samt en vikingatida pålspärr.

2.3.3 Intressen för friluftslivet

Naturreseptatet Tromtö är ett mycket viktigt område för friluftslivet. Eftersom parkeringen ligger i västra änden av reservatet så är området främst lämpligt för lite längre promenader. Grusvägar, skogsvägar, stigar och gångarna/stigarna i den engelska parken är lättgångna och tar besökarna till de olika delarna av reservatet i vackra omgivningar och med fina utsikter mot skärgården. Många människor åker till Tromtö på våren för att uppleva den första skira grönskan från de nyutslagna löven i bokskogarna. På senare år har de översvämmande åkrarna blivit ett besöksmål för fågelskådare. Tromtö är också viktigt för båtägare i Karlskronaskärgården. På Tromtönabb finns en gästhamn med byggnader för båtfolket, en anläggning som dock ligger utanför reservatet. Efter att militären lämnade Ivö har ön med sin stora brygga blivit ett populärt besöksmål för folk med lite större fritidsbåtar.

3 Referenser

Litteratur

- Andersson J. 2001. Inventering av fisksamhällen vid Tromtö i Blekinge, augusti 2001. Fiskeriverket, Kustlaboratoriet.
- Andersson O. 1994. Förteckning över storsvampar m e m hotade i Sverige och förekommande inom Tromtö naturreservat. Rapport till Länsstyrelsen.
- Baranowski R., Nilsson S. G. 1991. Vedinsektsfaunan i Tromtö naturreservat. Rapport till Länsstyrelsen.
- Baranowski R., Nilsson S. G. 1994. Vedinsekter på Tromtö. Länsstyrelsen i Blekinge län. ISBN 91-86810.
- Bergenudd L. 2005. PM. Det fortsatta arbetet med skydd och skötsel inom Tromtö naturreservat. Rapport till Länsstyrelsen.
- Brunet J. 2003. Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Länsstyrelsen i Blekinge Län rapport 2003:1.
- Ehnström B. 1999. Inspektion av sex skogsområden i Blekinge Län den 3 juni 1998. Rapport till Länsstyrelsen.
- Ehnström, B., Axelsson, R. 2002. Insektsgnag i bark och ved. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Eriksson, B. K., Ljunggren, L., Sandström, A., Johansson, G., Mattila, J., Rubach, A., Råberg, S., Snickars, M., 2009. Declines in predatory fish promote bloom-forming macroalgae. *Ecological Applications*, 19(8), 2009, pp1975-1988.
- Gerell R. 2001. Inventering av fladdermöss på Tromtö, Juni-augusti 2001. Rapport till Länsstyrelsen.
- Gerell R. 2001. Inventering av dagfjärilar inom Stora gårdet, Tromtö, Maj-augusti 2001. Rapport till Länsstyrelsen.
- Gärdenfors, U. (ed.) 2006. Rödlistade arter i Sverige 2010 – The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Karlsson, D., Pape, T., Johansson, K. A., Liljeblad, J. & Ronquist, F. 2005.
- Nilsson S. G. 2001. Sydsveriges viktigaste områden för bevarandet av hotade arter – vedskalbaggar som vägvisare till kärnområdena. *Fauna & flora Årg. 96:2*.
- Nilsson S. G., Baranowski R. 1994. Indikatorer på jätteträdskontinuitet – svenska förekomster av knäppare som är beroende av grova, levande träd. *Svensk entomologisk tidskrift* 115 (1994).
- Nilsson S. G. 1998. En naturvårdsbedömning av Tromtö naturreservat. Rapport till Länsstyrelsen.
- Ryberg A. 2001. Inventering av svampar inom Tromtö naturreservat 2001. Rapport till Länsstyrelsen.
- Skogsvårdsstyrelsens inventeringar av nyckelbiotoper.
- Svanberg F. 1995. Marina spärranläggningar i östra Blekinge – Nya undersökningar 1995 och sammanställning av arkeologiskt arbete 1966-1974. Blekinge Läns Museum. Rapport 1995.
- Svenska Malaisefällprojektet, eller hur många arter steklar,flugor och myggor finns det i Sverige? *Entomologisk tidskrift* Vol.126:43-53.
- Tobiasson S. 2002. Biologisk inventering vid Tromtö, Karlskrona kommun. Rapport 2002:20 Högsolan i Kalmar. ISSN: 1402-6198
- Torbrand D. 1963. Johannishus Fideikommiss intill 1735. Meddelande från Geografiska institutionen vid Stockholms Universitet nr 147 (doktorsavhandling).
- Walde B-G. 2001. Inventering av Tromtö våtmark 2001. Rapport till Länsstyrelsen.

Wickenberg P. A., 1841. Beskrifning öfver Skoganes tillstånd uti Blekinge Län, år 1839. Blekinge Läns Kongl. Hushålls-Sällskaps Handlingar 1840&1841:51-68.

Widgren, Å. 2001. Vegetationsinventering i Stora gårdet, Tromtö, den 8/8 2001. Intern rapport, Länsstyrelsen i Blekinge län.

- Miljöportalen, <http://www.miljoportalen.se/vaexter-djur/vaexter/vad-aer-en-algraesaeng>, 2008-04-18
- Andersson J., Inventering av fisksamhällen vid Tromtö i Blekinge, Fiske-
riverket, 2001.
- Vestman T., Bevarandeplan för Natura 2000 – område SE410042 Tromtö-
Almö, Länsstyrelsen i Blekinge, 2006, Dnr.: 511-7279-2004
- Tobiasson S., Biologisk inventering vid Tromtö, Karlskrona kommun,
Högskolan i Kalmar, 2002, Rapport 2002:20, ISSN: 1402-6198

Muntliga kontakter

Hans Wachtmeister: Senaste i raden av ägare i familjen som ägt Tromtö från 1668 till 2000.

Bengt Nordé: Har kännedom om Tromtö sedan 1950-talet och är fd tillsynsman för fågelskyddsområdet på Råholmarna.

Gunnar Isacsson, ekolog/entomolog, Skogsstyrelsen

4 Planerad markanvändning och skötsel

4.1 Generella åtgärder

- Under tiden 1 februari till 15 augusti råder förbud att färdas eller uppehålla sig på Västra och Östra Råholmen eller sundet däremellan samt ett vattenområde norr och söder därom för att minska störningarna på häckande havsörn. Alla arbeten som ska utföras på öarna Östra och Västra Råholmen samt Ringholmen ska för att minska störningarna på örnarna så långt möjligt utföras under hösten.
- Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och florán sparas, så som grova träd, mulmträd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd samt lågor.
- Alla skötselåtgärder inom naturreservatet, t.ex. avverkning och uttransport av virke, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på vedinsekters fortplantning samt på mark och fornlämningar inte uppkommer.
- Enligt gällande beslut får ingen ved som ska flisas, eller virke lagras i eller nära naturreservatet under vedinsekternas viktigaste flygtid (april-juli).
- Träd som fallit, eller hotar att falla ned, över befintliga vägar, stigar, ledningsgator, stängsel, kulturhistoriska lämningar, tomtmarker, åker-, betes- eller slåttermarker får upparbetas och avlägsnas. Träd som är värdefulla för faunan och florán, exempelvis grova, hålträd, innanmurkna eller gamla träd ska dock flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet. Samråd ska ske med Naturvårdsförvaltaren.
- Röjning av befintliga vägar och ledningsgator får ske i alla skötselområden som berörs. Om avverkning av träd som är värdefulla för faunan och florán blir aktuell i anslutning till ledningsgator bör trädet i första hand dödas genom ringbarkning och/eller toppkapas. Samråd ska alltid ske med Naturvårdsförvaltaren.
- Kultur- och fornlämningar bör röjas fria från träd och buskar, dels för att vedartad vegetation kan skada lämningarna men också för att göra dem synliga.
- I kantzonen mot åker, slåtter- och betesmark får sly och yngre träd huggas bort för att inte beskuggningen på växande gröda ska bli för stor eller att träden försvårar brukandet av odlingsmarken. Gamla, grova träd ska sparas. Lågor ska sparas på lämplig plats utanför odlingsmarken och får kapas i hanterbara bitar. En del blommande buskar sparas för att skapa/bibehålla brynmiljöer.
- Rensning av diken som avvattnar åker-, betes- eller slåttermarker får ske, där områden utanför reservatet påverkas negativt av utebliven rensning. Samråd ska ske med Länsstyrelsen.

4.2 Indelning i skötselområden

Naturresevatet har delats in i skötselområden som kräver olika skötselåtgärder. Avgränsningen av skötselområdena framgår av bifogad skötselplanekarta/kartor, se bilaga 5. Flera spridda trädbestånd eller ytor kan tillhöra samma skötselområde.

Skötselområde 1. Skog som lämnas i huvudsak orörd.

Skötselområde 2. Skog som kräver begränsad skötsel av träd- och buskskikt.

Skötselområde 3. Betade områden med begränsad skötsel av träd- och buskskikt.

Skötselområde 4. Betade havsstrandängar.

Skötselområde 5. Åkrar

Skötselområde 6. Delvis översvämmade åkrar.

Skötselområde 7. Vattenområden.

5 Mål och åtgärder för skötselområden

5.1 Skötselområde 1. Skog som lämnas i huvudsak orörd

Areal: 188 ha, varav

delområde 1a: 25 ha. **Bokskog på Utsiktsberget – Engelska parken**

delområde 1b: 20,4 ha. **Ringholmen**

delområde 1c: 10,3 ha. **Västra Råholmen**

delområde 1d: 7,0 ha. **Östra Råholmen**

delområde 1e: 12,3 ha. **Ivö**

delområde 1f: 48 ha. **Boknatureskog i Södre mark**

delområde 1g: 59 ha. **Jämnårig bokskog i Södre mark**

delområde 1h: 6,4 ha. **Bokskog norr om vägen**

Delområde 1a: Bokskog på Utsiktsberget – Engelska parken

Beskrivning

Area: 25,9 ha

När den engelska parken på Tromtö anlades på 1830-talet utnyttjade man ett naturligt kuperat område med ett berg med en fin utsikt över sundet mot Ringholmen, Tromtöfjärden med yttre redde och Aspö i bakgrunden. Promenadvägar anlades runt kullen och på en lättgången sträckning upp över utsiktsberget. Från gångvägen ser man en mindre våtmark och genom skogen skimtar man fjärdar och sund på långa sträckor. På tillbakavägen kommer man förbi ett invallat område som brukats som åker. Åkerholmen med skog av grova spärrgreniga ekar och ett yngre skikt av ek, bok och apel ingår i skötselområdet. På åkerholmen finns död ved i torrakor och lågor.

Numera är den engelska parken på Tromtö en äldre naturbokskog och med inslag av tall, ek och en i höjdlägen samt med ekdominerad skog mot sjön. Hålträd, mulmträd, träd med trädsvampar, torrträd och lågor av stora träd är vanligt förekommande. Entomologer har klassat den engelska parken som ett av de överlägset

värdefullaste bokområdena för vedinsekter på Tromtö. Naturreservatet Tromtö är sin tur är ett område med mycket hög nationell klass för vedinsekter.

Går man längs promenadvägarna i slutet av juli – början av augusti så kan man med lite tur få se den av EU skyddade skalbaggen *läderbagge* krypa på någon gammal bok. Läderbaggens larver utvecklas i denna del av Tromtö i mulmbokar. Flera rödlistade lavar finns på äldre träd överallt i den Engelska parken, t.ex. *ekticka*, *oxtungsvamp*, *korallticka*, *rutskinn*, *gammelekslav*, *matt pricklav*, *stiftklotterlav*, *ädelkronlav*, *grå skärelav*, *lunglav*, *blyertslav*, *rosa lundlav*, *bokvårtlav* och *bokkantlav*. Många hotade vedinsekter beroende av gammal naturskog lever i detta område. I södra delen finns ett badhus.

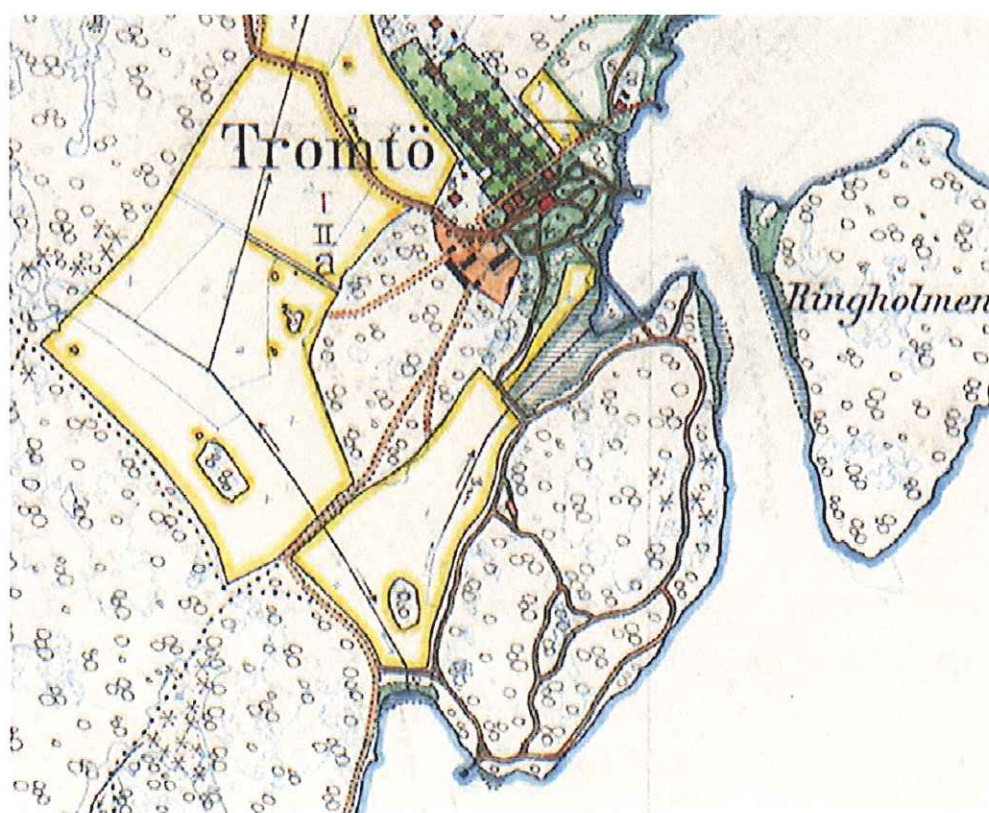

Fig 1. Den engelska parken på Tromtö (karterat 1917-1918).

Viss gallring av unga träd och toppningar av yngre friska träd får göras mellan Utsiktsberget och sjön för att bevara viss utsikt mot Tromtöfjärden.

Bevarandemål

- Skogen får utvecklas med fri dynamik med undantag av att gångsystemet hålls fritt från träd och buskar, samt att all gran tas bort.
- Äldre spärrgreniga ekar är fria från konkurrens från yngre träd som växer upp i kronorna.
- Trädsiktet ska ha kronor som skuggar gångvägen så att fältskikt saknas eller endast är svagt utvecklat.
- Gångvägarna och stigen till badhuset är fria från lågor och nedfallna grenar.

- Från lämpliga delar av gångvägen på Utsiktsberget ska finnas viss utsikt genom gles skog mot Tromtöfjärden. Det stormfasta brynet och äldre träd ska vara orörda.

Skötselåtgärder

- Döda träd och grenar som faller ner på gångvägen och stigen till badhuset flyttas åt sidan.
- Røjning av all gran i området samt träd och buskar som växer på gångvägarna.
- Punktåtgärder runt äldre spärrgrenig ek.
- Försiktig gallring av unga träd och toppningar av yngre friska träd får göras mellan Utsiktsberget och sjön för att bevara viss utsikt mot Tromtöfjärden. Brynet av stormfasta träd och äldre träd får inte röras.

Delområde 1b. Ringholmen

Beskrivning

Ringholmen är bevuxen med bokdominerade skogar av avenbok och spridda gamla spärrgreniga ekar. Några gamla lindar bär spår av hamling som skett för mycket länge sedan. Ekarna står mest strandnära och runt hållmarker men också spridda över större delen av ön. I norra och sydöstra delen finns mindre områden där avenbok dominerar skogen. I norra delen finns också ett litet bestånd med ask och lite yngre ek av skogstyp med hög kvistfri stam och liten krona i toppen. Självgallring pågår i de yngre bestånden. Döda och döende bokar fulla med fnösstickor är vanliga, och flera har fallit till marken. I några av dessa ljusbrunnar finns en tät föryngring av bok. Tillgången på död ved av både bok och ek är god men eken saknar i stor utsträckning unga och medelålders träd.

Bokskog på sydvästra Ringholmen (2009-11-24). Stenmuren längs stranden stoppade djuren som betade på Ringholmen från att simma över till fastlandet på Tromtö.

Foto: Lars-Göran Olsén

Trädinventering har inte utförts på Ringholmen men de rödlistade arterna ox-tungsvamp, gammalekslav, matt pricklav samt skalbaggarna läderbagge, gulbent kamklobagge *Allecula morio*, *Phloeophagus thomsoni* och *Stereocorynes truncorum*, är kända på ön. Flera grävlinggryt före kommer. Det största grytet finns runt en död gammal spärrgrenig ek.

I fältskiktet växer bl.a. buskstjärnblomma, harsyra, blåsippa och kruståtel. Buskskikt finns främst runt hållmarker och består av enbuskar, hagtorn och rosbuskar. Stränderna är steniga med några berghällar och i norr en sandstrand som delvis är övervuxen med bladvass. Ringholmen har betats i äldre tider och på västra sidan finns en stenmur vars syfte var att hindra djuren från att simma iland på Tromtö. Några gamla stubbar och flera murkna vedstaplar visar att både huggning efter virke och vedhuggning har förekommit under 1900-talet.

På den nordvästra udden står det sk *Templet på Ringholmen*. Udden har betats extensivt fram på 1990-talet. Trädskiktet är glest med björk, ek, ask, bok och al. Havsstrandängen är numera både igenväxt med högre gräs och uppbökad av vildsvin.

Bevarandemål

- Miljön i närområdet av havsörnsboet på Västra Råholmen(= hela Ringholmen) ska vara så stabil som möjligt, och örnarna skall inte heller störas av skötselåtgärder.
- Naturskogarna skall utvecklas med fri dynamik. Eken ska dock gynnas genom mindre punktåtgärder.
- Äldre ekar ska inte ha andra träd eller enbuskar som växer upp i deras kronor. Yngre ekar ska kunna utveckla sina kronor.
- Ett fåtal granar får finnas kvar på ön så länge som de inte börjar sprida sig.
- Brynen fungerar som vindskydd.
- Den nordvästra udden är halvöppen med *Templet* fullt synligt från väst och norr.

Skötselåtgärder

- För att miljön för havsörnarna ska utsättas för minsta möjliga störningar utförs röjningar runt ekar i omgångar och i huvudsak med ringbarkning för att efterlikna självgallring av träden.
- Punktåtgärder runt ekar i huvudsak genom ringbarkning.
- Den västra udden kan hägnas och betas alternativt betas hela ön. Även röjningar och gallringar i träd- och buskskikt ska utföras på den västra udden.

Delområde 1c. Västra Råholmen

Beskrivning

Västra Råholmen består av ett större hållmarksområde med olikåldrig tallskog och enbuskar i norra delen och gamla eknaturskogar med bitvis stort inslag av bok. Bland enbuskar och tall finns spridda krattartade ekar. Hållarna är täckta av lavar och mossor. Bland lavarna dominerar renlavar och tuschlavar.

På östra sidan av hållmarken finns en smal gles skog av gamla spärrgreniga ekar i en tät yngre skog av främst bok.

Söder om hållmarken finns en tät gammal ekskog med inslag av avenbok och yngre alm. Tillgången på grov död ekved är riklig i form av lågor, torrakor och högstubbar. Mot väster ökar inslaget av bok och där finns även grov död bokved.

Ekskogen på främst södra delen av ön är unik genom sin stora andel död ved och stora mängd gamla ekar, havsörnsbo, rödlistade lavar och strukturer som indikerar en rik vedinsektsfauna. Bland annat finns de rödlistade lavarna *gammelekslav*, *mattpricklav*, *stiftklotterlav*, *liten sönderfallslav*, *ädelkronlav* och *grå skärelav* samt *läderbagge* vars larver på V. Råholmen utvecklas i ek och lind. På en äldre alm finns en mycket stor bål med *savlundlav* samt stiftklotterlav och lönnlav samt svamparna oxtungsvamp, korallticka, rutsinn och ekticka. Östra och Västra Råholmen med mellanliggande vattenområde är fågelskyddsområde med förbud att färdas eller uppehålla sig i området mellan 1 februari till 15 augusti.

Naturskog på V Råholmen med ek och avenbok och grova lågor i olika nedbrytningsstadium (2009-11-24).
Foto: Lars-Göran Olsén

Bevarandemål

- Miljön runt havsörnsboet (= hela ön) ska vara så stabil som möjligt och örnarna skall inte heller störas av skötselåtgärder.
- Ett par havsörn häckar och får minst en unge på vingarna varje år.
- Naturskogar av ädellövträd på södra delen av ön samt tall- och endomineerade hållmarker, får i huvudsak utvecklas genom fri dynamik. Eken ska dock gynnas genom mindre punktåtgärder.
- Äldre ekar ska inte ha andra träd eller enbuskar som växer upp i deras kronor. Yngre ekar ska kunna utveckla sina kronor.
- På östra sidan av hållmarken gynnas ek genom ringbarkning av främst yngre bok. Åtgärderna görs i flera omgångar för att inte förändra miljön för snabbt i närheten av havsörnsboet.
- Enbuskmarken ska vara framkomlig och ha gläntor med gräs och ljung. Liggande enbuskar skall inte täcka gräs eller ljungbevuxen mark
- Brynen fungerar som vindskydd.

Skötselåtgärder

- För att miljön för havsörnarna ska utsättas för minsta möjliga störningar utförs försiktiga röjningar runt ekar i omgångar och i huvudsak med ringbarkning för att efterlikna självgallring av träden.
- På enbuskmark avverkas liggande enar, och enar som växer intill lövträd gallras.
- Punktåtgärder runt ekar i huvudsak genom ringbarkning.

Delområde 1d. Östra Råholmen**Beskrivning**

Östra Råholmen består av hällmarker med enbuskar och enstaka tallar på norra halvan, samt gammal ekskog på södra halvan. Hällmarkerna utgörs av lavklädda öppna hällar och grunda jordar med enbuskar, ljung, kruståtel, och fläckvis förekommer stagg. Bland enbuskarna och ner mot stranden finns spridda ekar med höga naturvärden. Ekskogen är gammal med tätt stående träd. Ett fåtal ekar är spärrgreniga med breda kronor. I skogen finns spridda enbuskar, rönn och en liten idegran. Längs stranden i sydöst finns några slånsnår. En dominerande art i fältskiktet är bergrör. Björnbär täcker stora ytor. Fläckvis finns yngre ek. En i övrigt bra åldersfördelning bland ekarna ger hopp om en god kontinuitet av värdträd för lavar och vedinsekter som lever på och i gamla ekar. Tillgången på grov död ekved är riklig i torrakor, högstubbar och lågor. Många träd har håligheter och är innanmurkna. Vid minst 13 mulmekar finns spillning efter *läderbaggens* larver. Över hela ön finns träd med de rödlistade lavarna *gammelekslav*, *ädelkronlav*, *matt pricklav*, *stiftklotterlav*, *grå skårelav* och *blyertsav* och de rödlistade svamparna *oxtungsvamp*, *rutskinn*, *ekticka* och *korallticka*.

Stränderna är steniga och långgrunda. Ofta finns ett smalt bestånd av bladvass och bitvis hampflockel. På stenar längs stränderna växer blåstång. I anslutning till en berghäll på det nordöstra hörnet av ön finns en brygga. Uppe på ön finns några byggnader som tillhör *Sjöscoutkåren af Chapman*. Östra och Västra Råholmen med mellanliggande vattenområde är fågelskyddsområde med förbud att färdas eller uppehålla sig i området mellan 1 februari till 15 augusti.

Bevarandemål

- Miljön runt havsörnsboet (= hela ön) ska vara så stabil som möjligt och örnarna skall inte heller störas av skötselåtgärder.
- Naturskogar av ädellövträd på södra halvan av ön och tall- och endominerade hällmarker på norra halvan av ön som till stor del får utvecklas med fri dynamik.
- Äldre ekar ska inte ha andra träd eller enbuskar som växer upp i deras kronor. Yngre ekar ska kunna utveckla sina kronor.
- Enbuskmarken ska vara framkomlig och ha gläntor med gräs och ljung. Liggande enbuskar skall inte täcka gräs eller ljungbevuxen mark
- Brynen fungerar som vindskydd.

Skötselåtgärder

- För att miljön för havsörnarna ska utsättas för minsta möjliga störningar utförs försiktiga röjningar runt ekar i omgångar och i huvudsak med ringbarkning för att efterlikna självgallring av träden.

- På enbuskmark avverkas liggande enar och enar som växer intill lövträd gallras.
- Punktåtgärder runt ekar, i huvudsak genom ringbarkning.

Delområde 1e. Ivö

Beskrivning

Ivö består av hållmarker och skog. Skogen består av ek, asp, sälg, rönn och en. I närheten av bryggan finns flera vildaplar. Flera träd har hål efter hackspettars födosök. Grov död ved finns som torrakor och lågor. Många spärrgreniga ekar har håligheter och mulm. På Ivö finns flera rödlistade arter som *tårticka*, *oxtungsvamp*, *ekticka*, *korallticka*, *rutskinn*, *gammelekslav*, *ädelkronlav*, *stiftklotterlav*, *liten sönderfallslav*, *grå skärelav* och *blyertsav*. Kaprifol täcker stora ytor på södra Ivö och klättrar högt upp i träden. Detta är en sydlig skogstyp som är sällsynt i landet. På rikare delar är buskskiktet väl utvecklat. En dalgång mellan hållmarkerna på västra delen av ön var uppodlad som åker i början av 1900-talet. Under den tid som militären hade verksamhet på ön har åkern växt igen med skog. Efter att militären lämnade ön har Ivö blivit ett populärt utflyktsmål. Den stora bryggan i nordvästra delen av ön är en skyddad förtöjningsplats där även större segelbåtar kan förtöja. Betongen på toppen av bryggan behöver en ny överyta för att förhindra att vatten tränger ner och genom frostsprängning förorsakar djupare skador. Andra lämningar efter militärens verksamhet är plintar och grunder till hus och stenbroade vägar mellan bryggan och husen. På vägarna har funnits spår för rälsbundna transporter till och från bryggan. På vägarna växer buskar och några unga träd. Dessa vägar bör hållas fria från buskar och träd för att öka tillgängligheten på ön och synliggöra rester av den militära verksamheten på ön. På en informationsskylt med karta nära bryggan bör finnas information om den militära verksamheten på ön och tidigare markanvändning.

Skogen på södra Ivö är i stora delar ihopvävd med kaprifol och har god tillgång på död ved (2009-11-24).

Foto: Lars-Göran Olsén

Ständerna utgörs dels av långgrunda steniga stränder och dels av berghällar. På sydvästra sidan stupar hällarna brant ner i vattnet. En bit av hällen består av en breccia som är vackert ådrad. Här har funnits en militär förtöjningsplats med förtöjningsringar fastsatta i berget.

Bevarandemål

- Ekdominerade naturskogar med i sydöstra delen ett stort inslag av kaprifol som till stor del får utvecklas med fri dynamik. Spärrgreniga ekar ska dock gynnas genom mindre punktåtgärder.
- Brynen fungerar som vindskydd.
- Bryggan är i gott skick.
- De stenbroade vägarna på ön är fria från vedartade växter samtidigt som vägsystemet är synligt i landskapet och fungerar som vandringsstigar på ön.

Skötselmål

- De stenbroade vägarna är fria från vedartade växter som kan förorsaka skada,

Skötselåtgärder

- Punktåtgärder runt vissa spärrgreniga ekar, i huvudsak genom ringbarkning.
- Röjning av buskar och träd på och i kanten av de stenbroade vägarna.
- Förebyggande underhåll som förhindrar skador på bryggans konstruktion.

Delområde 1f: Boknaturskog i Södre mark

Beskrivning

En boknaturskog med stora entomologiska värden och med förekomst av flera rödlistade svampar. Lavfloran är inte inventerad men bör vara jämförbar med lavfloran på Utsiktsberget. I området har tidigare funnits en stor hägerkoloni med bon i höga bokar och ekar. Flera av boträden har dött och tillgången på lågor är i den delen av området mycket god. Förutom där hägerkolonin låg så är marken näringsfattig och täckt av boklöv. På låga berg finns ek och ek-tallskog. Några mindre granbestånd har avverkats. Längs hela stranden från parkeringsplatsen i norr genom skötselområde 1g till Tummapiken och vidare genom 1f till Tromtö nabb i söder finns en populär markerad strövstig. En annan stig går från parkeringsplatsen genom skogen i skötselområde 1g och vidare via 2b och 1f på en lättgången markväg genom bokskogarna in Södre mark.

Bevarandemål

- Skogen får i huvudsak utvecklas fritt, med undantag av att all gran avverkas och tas bort.
- Med undantag av att i brynen mot sjön så ska äldre spärrgreniga ekar vara fria från konkurrens från yngre träd som växer upp i deras kronor.
- Inga farliga träd finns som kan falla in på tomtmark, markerad stig eller väg.

Skötselåtgärder

- Döda träd och grenar som faller ner på vägen och stigen flyttas in i skogen.
- All gran röjs bort.
- Punkttåtgärder utförs runt äldre spärrgrenig ek.

Delområde 1g: Jämnårig bokskog i Södre mark

Beskrivning

En till stora delar jämnårig bokskog med inslag av ek nära stranden. Död ved saknas nästan helt. Marken täcks av lövförna och humus, och saknar till stor del fältskikt. På låga berg finns ek-tallskog och blommande buskar. Några mindre granbestånd har avverkats. Längs hela stranden från parkeringsplatsen i norr genom skötselområde 1g till Tummaviken och vidare genom 1f till Tromtö nabb i söder finns en populär markerad strövstig med rastplatser vid Tummaviken och Skärsviken. På de båda rastplatserna finns eldstad och rastplatsmöbler samt informationstavlor med reservatskartor. En annan stig går genom skogen till en lättgången markväg som går leder bokskogarna in i Södre mark. En annan stig går från parkeringsplatsen genom skogen i skötselområde 1g vidare via 2b och 1f på en lättgången markväg genom bokskogarna in i Södre mark.

Jämnårig bokskog där det är lämplig att skapa död ved och små gläntor. (2010-05-18).

Foto: Lars-Göran Olsén

Bevarandemål

- Skogen får i huvudsak utvecklas fritt, med undantag av att all gran avverkas och tas bort.
- Död ved ska finnas i de jämnåriga bokbestånd där naturlig död ved idag saknas.
- Med undantag av brynen mot sjön så ska äldre spärrgreniga ekar vara fria från konkurrens från yngre träd som växer upp i deras kronor.

- Inga farliga träd ska finnas, som riskerar att falla in på tomtmark, väg eller parkeringsplats.
- Rastplatser med eldstad och rastplatsbord ska finnas vid Tumnaviken och Skärsviken.
- En parkeringsplats ska finnas i norra delen och stigarna hålls öppna.

Skötselåtgärder

- Döda träd och grenar som faller ner på vägen, stigen och rastplatserna flyttas in i skogen.
- All gran röjs bort.
- Punktåtgärder utförs runt äldre spärrgrenig ek.
- I jämnåriga bokbestånd skapas 5 små luckor genom ringbarkning av bok (ej i anslutning till stigar) och maskinellt skapande av högstubbar med toppen kvarliggande som låga. Varje lucka skapas genom ringbarkning av 2-4 närliggande träd. Ytterligare 20 spridda bokar av minst genomsnitts grovlek ringbarkas för att skapa torrakor. Åtgärderna genomförs på friska, medelgamla och högstammiga ej senvuxna träd som saknar värdefull kryptogamflora.

Delområde 1h: Bokskog norr om vägen

Beskrivning

En olikåldrig bokskog med några torrakor och högstubbar av bok. På en höjdrygg med en glänta och berg i dagen växer ek, rönn, ask, björk och apel samt björnbär. Fältskiktet varierar från lövmattor utan fältskikt till rikare områden med kruståtel, vitsippa, tandrot, buskstjärnblomma, lundgröe, lundslok och enstaka hässlebrodd. Det är viktigt att torrträden (inklusive högstubbar) får stå i små gläntor så att de är solbelysta en del av dagen.

Bevarandemål

- Bokskogen får i huvudsak utvecklas fritt, med undantag av att all gran tas bort.
- Äldre spärrgreniga ekar ska vara fria från konkurrens från yngre träd som växer upp i deras kronor.
- Torrträd är solbelysta någon del av dagen och är vindskyddade.
- Inga farliga träd finns som kan falla in på vägen.

Skötselåtgärder

- Döda träd och grenar som faller ner på vägen och stigen flyttas in i skogen.
- All gran röjs bort.
- Punktåtgärder utförs runt äldre spärrgrenig ek och torrträd.

Delområde 1i: Sumpskog

Beskrivning

En sumpskog i den inre delen av en vik. Området påverkas av brackvatten. Flera träd är döda.

Bevarandemål

- Sumpskogen får i huvudsak utvecklas fritt, med undantag för att all gran avvecklas, liksom träd som bedöms vara farliga i anslutning till stigen.

Skötselåtgärder

- Döda träd och grenar som faller ner på vägen och stigen flyttas in i skogen.
- All gran röjs bort.

5.2 Skötselområde 2. Skog som kräver begränsad skötsel av träd- och buskskikt

Areal: 27 ha, varav

delområde 2a: 3,2 ha Tromtö nabb

delområde 2b: 23 ha. Tidigare brukad bokskog

delområde 2c: 1,0 ha. Bokskog i NV

delområde 2d: 4,4 ha. Skog vid lergroparna

Delområde 2a: Tromtö nabb***Beskrivning***

Skogen är en bokskog med grova bokar och ekar. Tillgången på död ved är mycket god. I området finns bland annat de rödlistade arterna *grå skärelav*, *matt pricklav*, *gammelekslav* och *läderbagge*. På våren täcks stora delar av marken av vit-sippor och fläckvis förekommer buskstjärnblomma och tandrot.

Skogen på Tromtö nabb är en bokskog med gamla ekar och har god tillgång på död ved. (2010-05-18).

Foto: Lars-Göran Olsén

Bevarandemål

- En blandskog med ek och bok samt med god tillgång på död ved.
- Ekar på den tidigare åkern får möjlighet att utveckla stora kronor.
- Äldre träd samt ekar ska utvecklas utan träd som växer upp i deras kronor
- Brynen är stormfasta och fungerar som vindskydd.
- Inga farliga träd ska finnas som kan falla in på tomtmark.

Skötselåtgärder

- Punktåtgärder utförs runt ekar och äldre träd, i huvudsak genom ringbarkning.

Delområde 2b: Brukad bokskog**Beskrivning**

Skogen är i stora delar tvåskiktad på grund av att områden har föryngringsgallrats. I delar av området finns en tät föryngring av unga tunna bokar under ett krontak av spridda äldre bokar. På några ställen finns fuktiga mindre sänkor där det kan stå vatten. På södra sidan av vägen finns några bokhögstubbar, bokar med tickor samt en spärrgrenig äldre ek, som bör stå i små gläntor så att de är solbelysta några timmar på dagen när det är som varmast.

Gallrad bokskog med tät föryngring av bok. Markvägen är en populär vandringsled genom Tromtös bokskogar (2010-05-18)

Foto: Lars-Göran Olsén

Bevarandemål

- En olikåldrig bokskog med inslag av andra lövträd och med god tillgång på död ved. Några spärrgreniga träd, torrakor och/eller högstubbar ska vara vindskyddade och solbelysta några timmar (mellan kl 1100 och 1600).
- Alla äldre träd ska stå kvar.
- Yngre likåldriga bestånd ska utvecklas mot olikåldrighet, luckiga och med en variation i trädslagssammansättning och täthet mellan träden.
- Några små unga bestånd av bok ska få utvecklas fritt för att skapa senvuxna träd och död ved.
- Brynen är stormfasta och fungerar som vindskydd.

Skötselåtgärder

- Punkttåtgärder utförs runt äldre spärrgreniga träd, torrakor och högstubbar i huvudsak genom ringbarkning och röjning av träd tunnare än Ø 10cm.
- Röjning görs i täta bestånd av bok, tunnare än Ø 10 cm, för att få fram grövre träd så snart som möjligt.

Delområde 2c: Bokskog i NV**Beskrivning**

En bokskog med bitvis stort inslag av hästkastanj som sprider sig från östra kanten. I området finns två grova, spärrgreniga och innanmurkna ekar.

Bevarandemål

- En luckig bokskog.
- Spärrgrenig ek ska vara fri från konkurrens från yngre träd som växer upp i kronorna.
- Inga farliga träd finns, som riskerar att falla in på tomtmark, väg eller parkeringsplats.
- Hästkastanj förekommer endast i östra kanten, och utgör endast 20 % av träden.

Skötselåtgärder

- All gran och hästkastanj röjs bort i de västra två tredjedelarna av området, liksom de flesta yngre hästkastanjerna i östra delen.
- Punkttåtgärder utförs runt äldre spärrgrenig ek.

Delområde 2d: Skog vid lertäkterna**Beskrivning**

Alskog vid lertäkterna, med inslag av ek, bok, rönn, apel och hagtorn. Flera av

Lergrop.

Foto: Lars-Göran Olsén

täkterna håller vatten under en stor del av sommaren. På torr mark i nordväst växer spärrgreniga äldre ekar i en yngre tät skog av bok, apel, björk och hagtorn. I fältskiktet växer sydlundarv, harsyra, vitsippa, älgört och ekorrbär. En spångad stig leder genom lertäktsområdet och vidare till de norra delarna av reservatet.

Bevarandemål

- Lertäkterna är bra lekwater för groddjur.
- Alskogen får i huvudsak utvecklas fritt, med undantag av att all gran röjs bort. På torr mark ska skogen vara gles runt ekarna.
- Äldre spärrgreniga ekar ska vara fria från konkurrens från yngre träd som växer upp i deras kronor.
- Torrträd är solbelysta någon del av dagen och är vindskyddade.
- Inga farliga träd finns, som riskerar att falla in på tomtmark, vägen eller stigen.

Skötselåtgärder

- Döda träd och grenar som faller ner på vägen och stigen flyttas in i skogen.
- All gran röjs bort.
- Gallring och luckröjning görs av i huvudsak bok runt äldre spärrgrenig ek, spridda aplar och torrträd.

5.3 Skötselområde 3. Betade områden med begränsad skötsel av träd- och buskskikt.

Areal: 79 ha, varav

delområde 3a: 2,6 ha. Stora gårdet – tät ädellövskog med viss skötsel i träd och buskskikt

delområde 3b: 33 ha. Stora gårdet – tät ädellövskog med skötsel i träd och buskskikt

delområde 3c: 17,4 ha. Stora gårdet - ädellövskog med stora öppningar i trädskiktet

delområde 3d: 10,6 ha. Trädbärande betesmark söder om gården

delområde 3e: 0,6 + 1,0 ha. Tromtö nabb

delområde 3f: 2,4 ha. Tegelbruket

delområde 3g: 0,7 ha. Gammal vall vid skolan

delområde 3h: 12,5 ha. Hage i norr

Delområde 3a. Stora gårdet – tät ädellövskog med viss skötsel i träd och buskskikt

Beskrivning

Gamla bokar växer här tillsammans med gamla ekar. Miljön är skuggig och ganska fuktig eftersom marken sluttar ner mot vattnet. Här finns fuktighetskrävande arter som kräver ett slutet bestånd för att mikroklimatet ska vara stabilt.

I området finns flera rödlistade arter, bland annat *läderbagge*, *matt pricklav*, *gammelekslav*, *stiftklotterlav*, *grå skärelav*, *blyertslav* och *bokvårtilav*.

Bevarandemål

- En betad sluten skog med träd i olika åldrar och med god tillgång på död ved.
- Inga farliga träd finns, som riskerar att falla in på tomtmark.

Skötselåtgärder

- Området betas årligen.
- Yngre träd och sly som växer upp i kronan på grova ekar röjs bort/avverkas.
- All gran röjs bort.

Delområde 3b. Stora gårdet – tät ädellövskog med skötsel i träd och buskskikt**Beskrivning**

Ett lövskogsområde med framförallt ek och bok samt inslag av gran, asp, lind och björk. Flera grova ekar förekommer. De högvuxna granarna har ett nordsvenskt utseende, då de är smalkroniga. De torde vara självföryngrade. I hela området finns gott om död ved och hålträd. Buskskiktet består av hassel, slån och hagtorn. Miljön är halvöppen till nästan sluten med dominans av ek i trädsiktet, och med inslag av framförallt björk men även al utefter stranden samt spridda förekomster av lind, gran och rönn. I sydvästra delen växer det upp ett bestånd med avenbok som tränger ekarna. Några gamla, grova lindar bär spår av övergiven hamling. Buskskiktet är ganska glest och består av hassel, hagtorn och enbuskar. På och kring de hållmarker som finns i området växer enbuskarna tätare och vissa individer är riktigt högvuxna. Åtgärdsbehovet består i att röja försiktigt kring enstaka träd (främst ek), utan att området karaktär förändras. I området finns flera rödlis-tade arter, bland annat *ekticka*, *blekticka*, *korallticka*, *oxtungsvamp*, *läderbagge*, *matt pricklav*, *gammelekslav*, *grå skärelav*, *blyertslav* och *gul dropplav*. Noterbart är fyndet av *liten blekspik* på en (enda) björk. Arten växer normalt endast på ädellövträd i södra Sverige, men längre norrut förekommer den även på triviallövträd.

Bevarandemål

- En betad skog med träd i olika åldrar och med god tillgång på död ved.
- Skogen ska ha ett stormfast och vindskyddande trädsikt i slutningen mot strandängen i väster och mot havet i norr och öster.
- Några mindre luckor i trädsiktet släpper ner ljus och värme till marken.
- En god tillgång på död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Äldre ekar ska inte ha yngre träd som växer upp i deras kronor.
- Tillgången på gamla träd, hålträd och död ved ska vara god.
- Inga farliga träd ska finnas som kan falla in på tomtmark.

Skötselåtgärder

- Området betas årligen.
- All yngre gran röjs bort.
- Några små gläntor skapas där granar tidigare har stått, men också genom avverkning av några unga träd av främst bok.
- Mindre träd och sly som växer upp i kronan på grova ekar avverkas/röjs bort.

- Föryngring av eken kan vid behov underlättas genom plantering av ekolön från reservatet.

Delområde 3c. Stora gårdet - ädellövskog med stora öppningar i trädskiktet **Beskrivning**

Halvöppet till öppet hagmarksområde samt betad skog med flera vidkroniga ekar, både grova och efterträdare. I östra delen har röjningar (och ringbarkning av asp) genomförts för ca 10 år sedan. I området finns flera rödlistade arter, bland annat *matt pricklav*, *gammelekslav*, *grå skärelav* och *blyertslav*.

Bevarandemål

- En betad gles skog med träd i olika åldrar och med god tillgång på död ved.
- Skogens täthet ska ha en småskalig variation från öppna områden, friställ- da spärrgreniga träd till slutna delar som skyddar mot vinden.
- Äldre ekar ska inte konkurreras ut av yngre träd.
- Mindre luckor ska släppa ner ljus och värme till marken.
- Tätare partier skapar vindskydd framför allt mot sjön
- Ytor som brukats som åker och som saknar medelålders eller äldre träd bevaras som öppen betesmark.
- Inga farliga träd ska finnas som kan falla in på tomtmark.

Skötselåtgärder

- Området betas årligen.
- Mindre träd och sly som växer upp i kronan på grova ekar röjs bort/avverkas.
- All gran röjs bort.
- Mindre träd och sly som växer upp i kronan på grova ekar röjs bort/avverkas.
- Mindre gläntor skapas i anslutning till äldre spärrgrenig ek genom avverk- ning av några unga träd av främst bok.
- Föryngring av eken kan vid behov underlättas genom plantering av ekol- lon från reservatet.

Delområde 3d. Trädbärande betesmark söder om gården

Beskrivning

Omedelbart söder om slottet på östra sidan av en grusväg är skogen naturskogs- liknande. Skogen domineras av bok. På västra sidan av grusvägen finns en gles betad skog som gallrats vintern 1991-92. Dessa gallringar anses ha varit till nack- del för vedinsektsfaunan; bland annat kördes en grov låga med hotade vedinsekter sönder (R. Baranowski R. Nilsson S. G. 1994). Området gallrades igen för ca 10 år sedan. Här växer grova bokar blandade med grova ekar, och det finns gott om död ved som har lämnats kvar i form av stående träd eller liggande stockar. I fält- skiktet växer bland annat vårbrodd, knägräs, lundgröe, rödven, fårsvingel, röd- svingel, hundäxing, lentåtel, tuvtåtel, kruståtel, harstarr, ängsviol, gökärt, liten blåklocka, blåsuga, buskstjärnblomma och harsyra. Vidare finns en åkerholme med ek, ask, lönn, bok, apel och hagtorn. Tillgången på död ved är god i form av flera lågor, bland annat av död ask. Fältskiktet är kvävepåverkat. Vanliga arter är vitsippa, buskstjärnblomma, svalört, nässlor och hundkex.

Bevarandemål

På västra sidan av grusvägen:

- En gles betad skog med träd i olika åldrar och god tillgång på död ved.
- Äldre träd står mer eller mindre friställda.
- Efterträdare till de äldre träden ska finnas.
- Ekar ska inte konkurreras ut av yngre träd.
- Trädslagssammansättningen bibehålls +/- 10 %. Av inventerade värde träd 2009 fanns: bok 43 %, ek 49 %, björk 3 %, ask 3 % + inslag av al och fågelbär.
- Mindre luckor släpper ner ljus och värme till marken.
- Inga farliga träd finns, som riskerar att falla in på tomtmark.
- Vägen och stigen är fria från lågor och nedfallna grenar.

På östra sidan av vägen:

- En naturskogsliknande betad skog med träd i olika åldrar och god tillgång på död ved.

Skötselåtgärder

- Det västra området betas årligen.
- Döda träd och grenar som faller ner på vägen och stigen flyttas in i skogen.
- All gran röjs bort.
- Punkttågärder utförs runt äldre spärrgrenig ek.
- Gallring görs av unga träd med 10-20 års intervall.

Delområde 3e. Trädbärande betesmark på Tromtö nabb**Beskrivning**

En gles ekskog med inslag av al, björk, apel, oxel, rönn, hagtorn och slån. Bitvis finns ett rikligt uppslag av ung lönn. I fältskiktet finns bland annat vårbrodd, buskstjärnblomma och ljung. En stig leder ut till östra udden från *Navigationssällskapets* disponerade yta. Inom området har funnits åkrar.

Bevarandemål

- En gles betad skog med träd i olika åldrar.
- Äldre spärrgreniga träd står mer eller mindre friställda.
- Efterträdare till de äldre träden ska finnas.
- Trädslagssammansättningen av äldre träd bibehålls +/- 10 %.
- Stora och små gläntor ska släppa ner ljus och värme till marken på ytor som brukats som åker.
- Inga farliga träd ska finnas som kan falla in på tomtmark eller väg.
- Vägen och stigen är fria från sly, lågor och nedfallna grenar.
- Brynet mot sjön ska bevaras stormfast och som vindskydd.
- Förekomsten av lönn bibehålls på nuvarande nivå.

Skötselåtgärder

- Området betas minst vart annat år under en kort period.
- Döda träd och grenar som faller ner på vägen eller stigen flyttas in i skogen.

- All gran och ung lönn röjs bort.
- Punktåtgärder utförs runt äldre spärrgrenig ek.
- Gallring sker av unga träd med 10-20 års intervall.

Delområde 3f. Trädbärande betesmark på Tummaholmen

Beskrivning

Tummaholmen är en ö med branta, steniga stränder och hållmarker. Trädskiktet är glest och består av ek, björk, rönn, al, en, tall och gran. Där trädskiktet är tätt finns lövförna på marken. I fältskiktet växer bland annat karaktärsarter för gräshedar som ljung, rödven, fårsvingel och gökärt. Andra arter i fältskiktet är vårtåtel, vårbrodd, bergven, rödsvingel, rörsvingel, kruståtel, grässtjärnblomma, gulmåra, gråfibbla, grässtjärnblomma, liten blåklocka, stor blåklocka, kärringtand, bockrot, backlök, piggstarr, strandkrypa, bladvass, havssäv, strandaster, gåsört, trift, läkevänderot, stubbtåg, havssäv, kvickrot och stora bestånd av bergrör.

Tummaholmen från öster. 2010-06-04

Foto: Lars-Göran Olsén

På Tummaholmen finns en hägerkoloni. Ön och ett vattenområde 50 m från stranden är fågelskyddsområde med förbud att färdas eller uppehålla sig i området mellan 1 april till 15 juli.

Bevarandemål

Med hägerkoloni.

- Ön ska vara en skyddad plats för hägrarna att häcka på.
- Tummaholmen kan betas vart annat år med påsläpp efter den 15 juli.

Om hägrarna slutar att häcka på ön.

- Ön ska vara en skyddad plats för fågel att häcka på.
- Tummaholmen kan betas vart annat år med påsläpp vid midsommar.

Skötselåtgärder

- Tummalholmen kan betas med påsläpp efter den 15 juli (med hägerkoloni) alternativt efter midsommar (utan hägerkoloni).

Delområde 3g. Tegelbruket**Beskrivning**

En blandlövhage med ek, al, apel och björk. I buskskiktet finns slån, björnbär, stenros, krusbär, rund- och trubbhagtorn. I fältskiktet växer bland annat rödven, lundslok, dagglåpa, ängsviol, buskstjärnblomma, sydlig lundarv, harsyra, smultron men också arter som hundäxing, maskros, brännässla, älgört, skogsbingel, rödblåra och stinksyska. I skötselområdet finns ruinen av ett tegelbruk som var i bruk under större delen av 1800-talet.

Bevarandemål

- En betad blandlövhage med gamla träd
- Inga farliga träd finns som riskerar att falla in på tomtmark.
- Ruinen av tegelbruket bevaras utan vedartade växter.

Skötselåtgärder

- Årligt bete.
- Röjning av vegetation av igenväxningskarkatär.
- Röjning av vedartade växter som kan skada tegelbruksruinen.

Delområde 3h: Hage i norr**Beskrivning**

En blandlövhage med varierande tätt trädskikt och öppna partier. I trädskiktet finns spärrgrenig ek, al, rönn, bok, björk, apel, hassel och några enar. Död ved förekommer som torrakor av spärrgrenig ek, grenlångor och innanmurkna träd, bland annat apel. På några ställen finns alltför täta bestånd av hassel och apel. Vid gallring av hassel ska samma buskar skäras ner varje gång så att andra hasselbuskar kan växa sig grova och samla förna mellan stammarna i busken till förmån för övervintrande insekter och andra djur. Marken varierar mellan torräng och fuktäng. I fältskiktet växer bland annat vårbrodd, knippfryle, ängsfryle, blåsuga, vit-sippa, blodrot, buskstjärnblomma, ängssyra, ängsbräsa, humleblomster, hönsarv, gullviva, svalört, smörblomma och mandelblomma. Bitvis finns rikligt med svalört.

Bevarandemål

- En betad gles skog med träd i olika åldrar och god tillgång på död ved.
- Skogens täthet ska ha en småskalig variation från öppna områden, friställ- da spärrgreniga träd till slutna delar som skyddar för vinden.
- Äldre ekar ska inte konkurreras ut av yngre träd.
- Mindre luckor ska släppa ner ljus och värme till marken.
- Tätare partier skapar vindskydd framför allt mot sjön
- Ytor som brukats som åker och som saknar medelålders eller äldre träd bevaras som öppen betesmark.
- Inga farliga träd finns som riskerar att falla in på tomtmark.

Skötselåtgärder

- Området betas årligen.
- Mindre träd och sly som växer upp i kronan på grova ekar röjs bort.
- All gran röjs bort.
- Mindre gläntor skapas i anslutning till äldre spärrgrenig ek genom röjning/avverkning av unga träd av främst bok.

5.4 Skötselområde 4. Öppna betade marker.**Havstrandängar**

Areal: 11,2 ha, varav

delområde 4a: 4,3 ha. *Hjortahammarviken*

delområde 4b: 6,9 ha. *Tromtösundaviken*

Beskrivning**Delområde 4a: Hjortahammarviken**

En betad havsstrandäng samt ett mindre vassbälte utanför betesfällan. I området ingår även torrare naturbetesmark. I fältskiktet i betesfällan växer bland annat vårbrodd, rödven, vårtåtel, krypven, fårsvingel, rödsvingel, liten blåklocka, bockrot, kärringtand, gulkämpar, kärrsälting, havssälting, strandkrypa, kustarun, piggstarr, segstarr och hirsstarr.

Delområde 4b: Tromtösundaviken

En betad havsstrandäng och ett mindre vassbälte utanför betesfällan. I fältskiktet i betesfällan växer bland annat bladvass, krypven, rödsvingel, gulkämpar, kärrsälting, havssälting, höstfibbla, segstarr och hirsstarr.

Bevarandemål

- Strandängarna är välbetade.
- Inga rator eller lövsly och buskar förekommer.
- Vassbältet utanför den betade zonen får utvecklas fritt.

Skötselåtgärder

- Årligt bete, helst med nötkreatur.
- Röjning av träd och buskar

Öppna betade öar

Areal: 65 ha, varav

Delområde 4c. Sibbaskär 1,6 ha

Delområde 4d. Stora och lilla Ekeskär 1,2 ha

Delområde 4e. Utö 10,1 ha

Delområde 4c. Sibbaskär**Beskrivning**

En låglänt ö med några odlingsrösen. Ön betades extensivt in på 1990-talet. Sibbaskär består av strandäng, öppen hagmark och hållmark. Några björkar används av kråkfåglar som spaningsplats vilket gör att ön har förlorat sin betydelse som häckningsplats för änder, skrattnås och tärnor.

Delområde 4d. Stora och lilla Ekeskär

2 små öppna öar som är viktiga häckningsplatser för sjöfågel.

Stora och Lilla Ekeskär och ett vattenområde 50 m från stranden är fågelskyddsområde med förbud att färdas eller uppehålla sig i området mellan 1 april till 15 juli.

Bevarandemål för 4c och d

- Öarna med tillhörande vattenområde bevaras som *Skär i Östersjön* (1620).
- Öarna ska vara en skyddad plats för sjö- och vitfågel att häcka på.
- Öarna ska bevaras fria från träd för att minska predation på häckande fåglar av kråkfåglar.
- Sibbaskär, Stora och Lilla Ekeskär bör betas minst vart annat år med påsläpp vid midsommar när änder och tärnor har ruvat färdigt.

Delområde 4e. Utö***Areal: Beskrivning***

Utö består av buskrik utmark med ett fåtal träd samt hållmarker. Stränderna är steniga i södra halvan och består främst av berghällar i norr. Hela ön är fågelskyddsområde. Buskskiktet domineras av enbuskar och de fåtaliga träden utgörs av rönn och fågelbär. Under de senast 20 åren har även några björkar växt upp på ön. Grässvålen, som betas av får, är ganska artrik, bland annat finns vårtåtel, rödven, bergven, fårsvingel, styvmorsviol, bergsyra, svartkämpar, gulmåra, strandkrypa, dvärgarun och gökärt. På ön finns fornlämningar i form av en ca 10 m stor rund stensättning samt 2 block på underliggare. Dessa fornlämningar anses vara gravar från bronåldern – järnåldern. Utö är ett område som ingår i Life+ projektet *Grazing and restoration of archipelago and coastal environments* 2010-2015. Utö och ett vattenområde 50 m från stranden är fågelskyddsområde med förbud att färdas eller uppehålla sig i området mellan 1 april till 15 juli.

Bevarandemål

- En beteshävdad ö med öppna strandängar och ett buskskikt av enbuskar och bärande buskar där änder kan häcka och som skyddar mot vinden. Natura 2000 habitat *Enbuskmarker* (5130).
- Trädsiktet ska endast bestå av något enstaka rönn- och fågelbärsträd.
- Ön ska vara en skyddad plats för sjö- och vitfågel att häcka på.

Skötselåtgärder

- Öarna bör betas med påsläpp vid midsommar när änder och tärnor har ruvat färdigt.
- All björk röjs bort.
- Alla buskar på strandängarna röjs bort.
- Buskskiktet gallras och högvuxna enbuskar röjs bort.
- Restaureringsbränning av tjock förna kan utföras utanför fåglarnas häckningssäsong.

5.5 Skötselområde 5. Åkrar och äng

Areal: 3,4 ha, varav

delområde 5a: 0,7 ha. Gammal vall vid skolan

delområde 5b: 3 ha. Åker vid vägen

delområde 5c: 0,8 ha. Gammal betad vall

delområde 5d: 1,9 ha. Åker öster om översvämmade åker

delområde 5e: 0,2 ha. Äng

Beskrivning

delområde 5a: Gammal vall vid skolan

En åker med gammal vall. Några björkar har slagit rot på åkerytan.

delområde 5b: Åker vid vägen

En brukad åker.

delområde 5c: Gammal betad vall.

En åker med gammal vall.

delområde 5d: Åker öster om översvämmade åker.

En åker med gammal vall.

delområde 5e: Äng.

En mindre, öppen, artrik friskäng vid infarten till reservatet.

Bevarandemål

- Åkrar brukade utan konstgödning och bekämpningsmedel.
- 5a, c och d bevaras som gammal vall med inslag av vilda blommor.
- Områdena är utan träd eller buskar på de odlade ytorna.
- 5e bevaras som öppen äng.

Skötselåtgärder

- Området sköts genom årlig slåtter och efterbete eller årligt bete i 5b även annat åkerbruk.
- Rökning sker av igenväxningsvegetation.
- Årlig slåtter på 5f.

5.6 Skötselområde 6. Delvis översvämmade åkrar

Areal: 38,6 ha, varav

delområde 6a: 7,3 ha. Norr om vägen

delområde 6b: 24,3 ha. Söder om vägen

delområde 6c: 7,0 ha. Östra delen

Beskrivning

Området invallades på 1930-talet för att marken skulle kunna brukas som åker. Syneföretagning enligt Vattenlagen ägde rum 1938 enligt befintligt kartmaterial. En pumpstation finns i den norra vallen. De tidigare ägarna lät i slutet av 1990-talet stänga av pumpen. Detta ledde till att de låglänta delarna av åkrarna svämmade över. Sötvattensdammarna i 6a och 6b har blivit värdefulla rast- och häckningsplatser för sjöfågel och vadarfågel.

Delområde 6a: Norr om vägen

Åkern är till största delen är översvämmad. På övriga delar finns gammal vall.

Delområde 6b: Söder om vägen

Från vägen och söderut är ett stort område översvämmat. Omkring 13 ha påverkas direkt av översvämningen. Runt det översvämmade området växer tätt med veke-tåg. Veketågen bör fläckvis bekämpas så att det finns öppna strandytor som är betade ända fram till vattnet till fördel för vadarfåglar.

Delområde 6c: Östra delen

I sydvästra kanten är ett område tidvis översvämmat. Ca 1,9 ha påverkas av direkt översvämningen.

Bevarandemål

- Åkrarna beteshävdas årligen.
- Betesvallarna ska vara delvis översvämmade till förmån för sjöfågel och vadare.
- De öppna vattenytorna i 6a och 6b ska ha en täckningsgrad på mellan 70-90 % av det översvämmade området.
- I 6a bör finnas 1 till 3 häckningsöar (ca 30x15m) med djupare vatten runt varje ö.
- I 6b bör finnas 3 häckningsöar (ca 30x15m) med djupare vatten runt varje ö.
- I 6b finns öppna strandsvsnitt, utan veketåg, som är betade ända fram till vattnet till förmån för vadarfågel.
- Vattennivån får inte bli så hög att vägen skadas eller översvämmas.

Skötselåtgärder

- Årligt bete sker med nötkreatur eller får. Slåtter sker på fuktig mark som fåren inte klarar av att beta.
- I 6b utförs röjning av veketåg på flera små strandavsnitt i syfte att gynna vadarfågel.
- Pumpstationen sköts av naturvårdsförvaltaren.

Engångsåtgärder

- Häckningsöar skapas genom grävning i 6a och b. Massorna tas närmast öarna så att det där skapas djupare vatten.

5:6 Skötselområde 7. Vattenområden

Areal: 917 ha, varav

delområde 7a: 113 ha. Tromtösundaviken till Råholmarna

delområde 7b: 70 ha. Hjortahammarviken till Tummaholmen

delområde 7c: 734 ha. Tromtöfjärden – Västra fjärden

Vattenområdena ingår i Natura 2000 med habitaten *Vikar och sund* samt *Rev*.

Beskrivning**Delområde 7a: Tromtösundaviken till Råholmarna**

I den innersta delen av den skyddade Tromtövikens domineras vegetationen huvudsakligen av axslinga, men det finns också områden med kransalger. Längs stränderna finns täta vassbälten. De inre delarna är grunda med bladvass längs stränderna. Lösiggande blåstång förekommer innanför Råholmarna och Ringholmen.

Delområde 7b: Hjortahammarviken till Tummaholmen

Merparten av de grunda bottenarna är mjukbottnar med fanerogamer som bandtång, nating-arter och axslinga samt kransalger. Lösiggande blåstång är vanlig på mjukbottenarna.

Delområde 7c: Tromtöfjärden – Västra fjärden

Blåstångbälten växer på hårbotten runt öarna samt på Lövegrund. På mer än 5 m djup är vegetationen mycket gles. På djup mellan 3,5 till 4,5 m finns vidsträckt ängar av bandtång (ålgräs).

Bevarandemål

- De marina ekosystemen utvecklas genom naturlig dynamik.
- Fisksamhällena ska ha en naturlig storleksfördelning.
- Inom varje art ska fiskarna ha en naturlig storleks- och åldersfördelning.

Skötselåtgärder

-

6 Friluftsliv och turism

6.1 Beskrivning

Naturreservatet är ett populärt rekreationsområde för såväl närboende som för mer långväga besökare. En parkeringsplats finns i den nordvästra delen. Vägarna bortom parkeringsplatsen är inte öppna för allmänheten att köra på. Flera vandringsleder utgår från parkeringsplatsen. Mest lättgången är grusvägen genom hela reservatet till Tromtö nabb samt en markväg genom Södra marks bokskogar. Andra stigar finns på Utsiktsberget som är en gammal engelsk park, genom lertäktsområdet och hagmarken i norra delen av reservatet och i Stora gårde. Från parkeringen leder en längre stig genom de strandnära bokskogarna ner till Tromtö nabb. På Ivö planeras en ny stig runt ön, samt framröjning av de gamla stenbroade vägarna från bryggan upp till grunderna efter de militära bebyggelsen. Flera av öarna och vattenområdena runt dessa öar har tillträdesförbud under delar av året till skydd för häckande fågel.

6.2 Övergripande mål

Naturvårdsintressena och kulturmiljöintressena är överordnade friluftslivets intressen. Områdets natur ska kunna upplevas utan att reservatets naturskogsvärden påverkas negativt. Målet för friluftslivet inom naturreservatet Tromtö är dels att besökare ska få möjlighet att lära sig mer om områdets naturvärden kopplat till

dess geovetenskapliga och kulturhistoriska utveckling, dels att besökare ska erbjudas möjlighet till rekreation genom att vistas i ett naturskönt landskap.

6.4 Anläggningar för friluftslivet

Bevarandemål

- En parkeringsplats med utrymme för minst 10 bilar ska finnas i västra delen av reservatet.
- Minst 5 väl underhållna informationstavlor med beskrivning av reservatet ska finnas.
- Det ska finnas minst 14,5 km väl underhållna markerade stigar och vandringsleder inom reservatet.
- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade.
- Bänkar, bord och grillplats ska finnas vid Skärsviken och Tummaviken (2 grillplatser). På Ivö i närheten av den stora bryggan ska finnas 1-3 grillplatser med bänkar.
- På Ivö bör finnas en toalett.
- Information om reservatet ska finnas på Länsstyrelsens hemsida.

Istandsättningsåtgärder

- 1-3 grillplatser med bänkar anläggs på Ivö, i närheten av den stora bryggan på öns norra del.
- De stenbroade vägarna på Ivö röjs, och en stig runt ön anläggs.
- Den befintliga parkeringen i nordvästra delen av reservatet utvidgas.

Underhållsåtgärder

- Röjning görs av stigar och underhåll sker av den spångade stigen vid de gamla lertäkterna.
- Rastplatserna underhålls.

Utmärkning av reservatsgräns

Utmärkning av reservatets gräns ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

7 Jakt /Jakt och fiske

Rätten till jakt och fiske inom naturreservatet regleras inte i reservatsföreskrifterna. Jakträtten är upplåten till den tidigare markägaren enligt särskilt avtal med Länsstyrelsen.

Inom naturreservatet får skyddsjakt på predator (t.ex. mink och vildsvin) som väsentligt stör fågellivet eller andra naturvärden utföras. I de fall jakträttsinnehavaren inte har möjlighet att utföra nödvändig skyddsjakt har Länsstyrelsen rätt att uppdra åt annan att utföra uppdraget.

Jaktutövandet får inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan.

8 Tillsyn, Dokumentation och uppföljning

8.1 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning kommer att ske enligt en särskilt fastställd uppföljningsplan.

8.3 Dokumentation av skötselåtgärder

Dokumentation av skötselåtgärder kommer att ske i skötseldos.

9 Kostnader och finansiering

Länsstyrelsen bekostar åtgärder enligt skötselplanen.

10 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet*	Finans
Betesdrift	Skötselområdena 3, 4, 5a, 5c-d och 6	Arrendator	1	-
Åkerbruk	Skötselområde 5b	Arrendator	2	-
Gallring	Skötselområdena 2b, 3b-e, 3g-h	Länsstyrelsen	1	Länsstyrelsen
Ringbarkning	Skötselområdena 1g, 2,	Länsstyrelsen	1	Länsstyrelsen
Stängseluppsättning	3e	Länsstyrelsen	2	Länsstyrelsen
Informationstavlor	Ivö, skötselområde 1e	Länsstyrelsen	1	Länsstyrelsen
Vandringsleder, strövstigar	Ivö, skötselområde 1e	Länsstyrelsen	2	Länsstyrelsen
Röjning vid forn- och kulturlämningar, landskapselement	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Länsstyrelsen
Uppföljning av bevarandemål	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Enligt fastställd uppföljningsplan

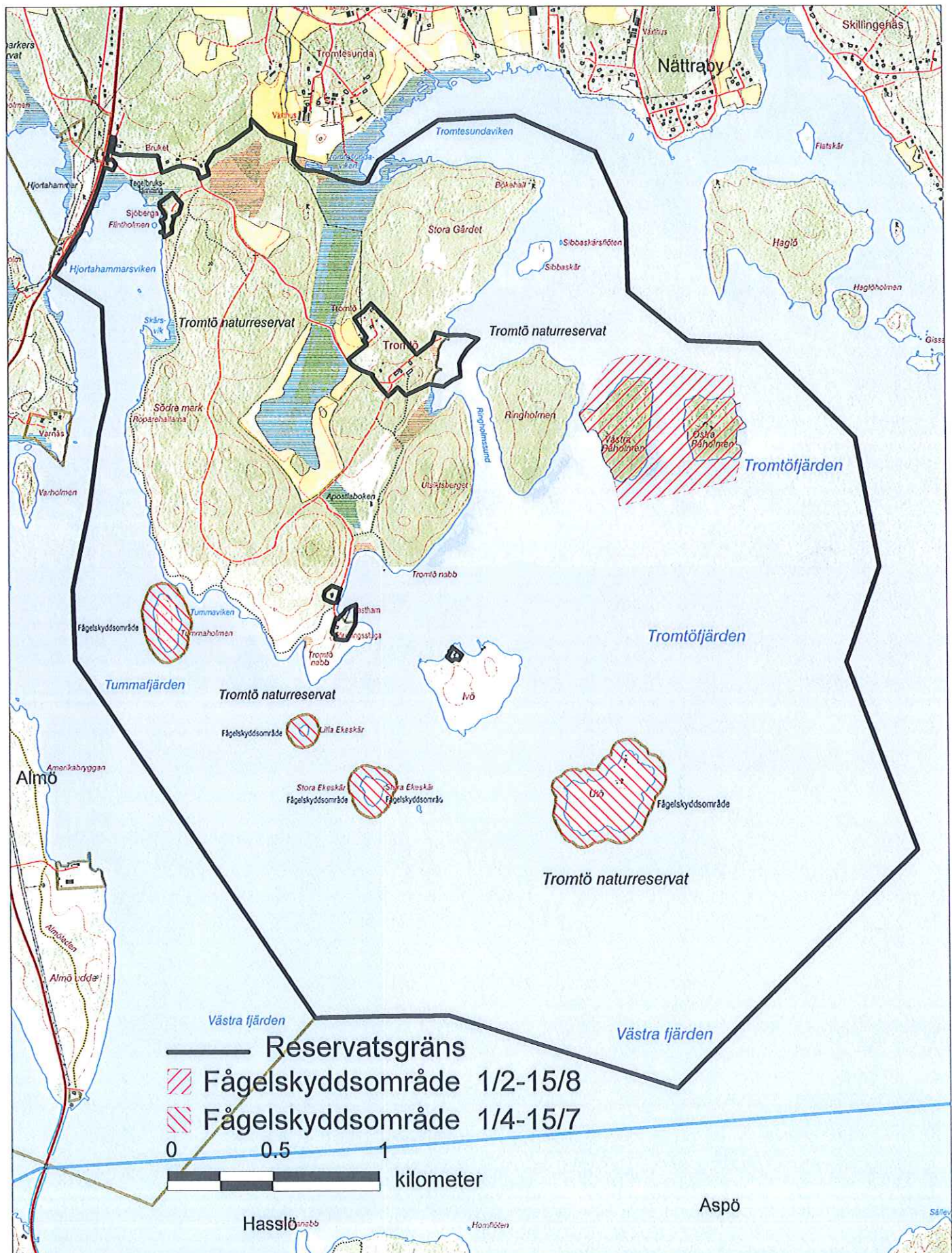
*Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

Naturreseptatet Tromtö

Reservatskarta

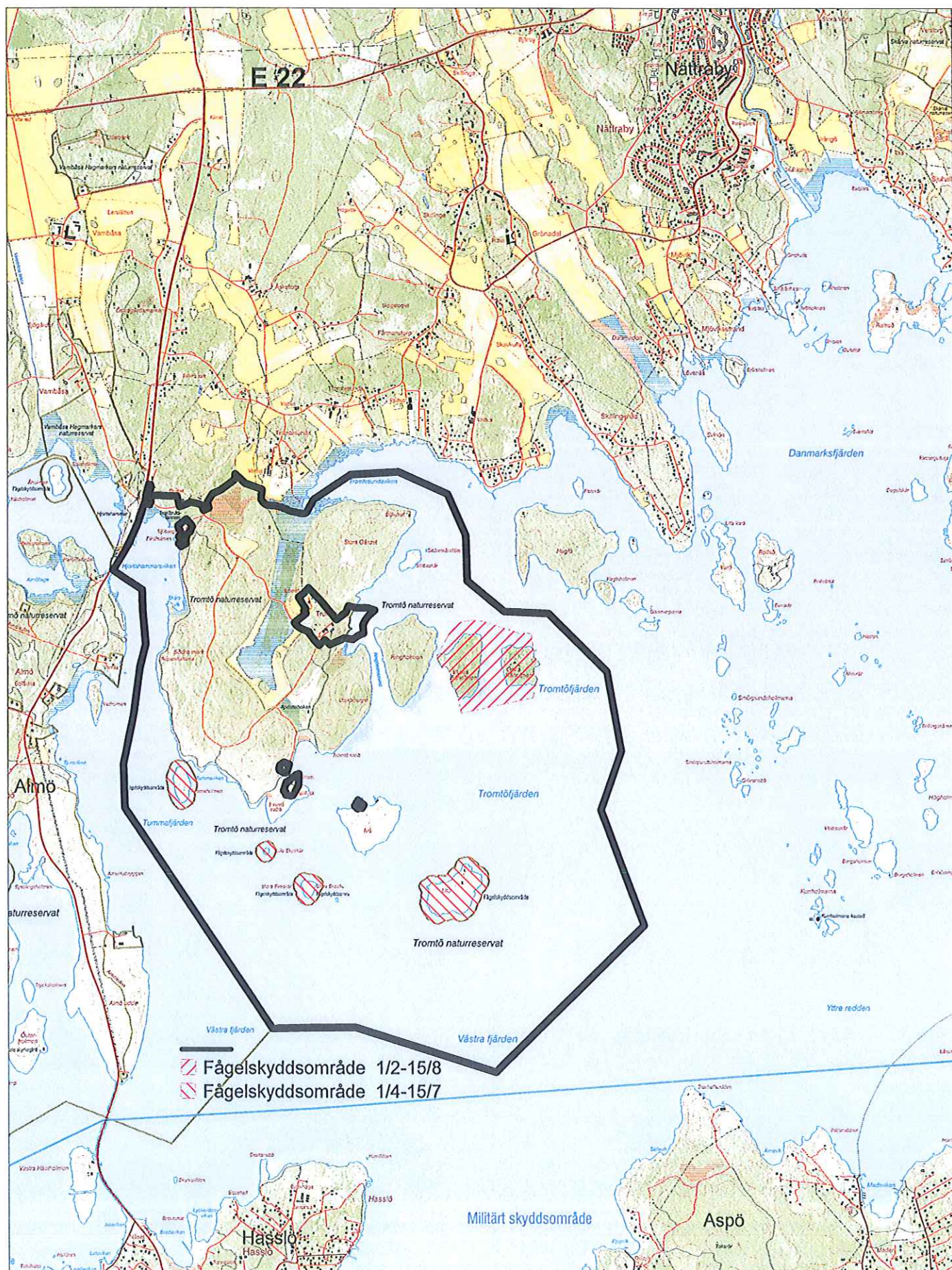
Bilaga 1

Naturreseptat Tromtö

Översiktakarta

Bilaga 2

Markanvändning 1918

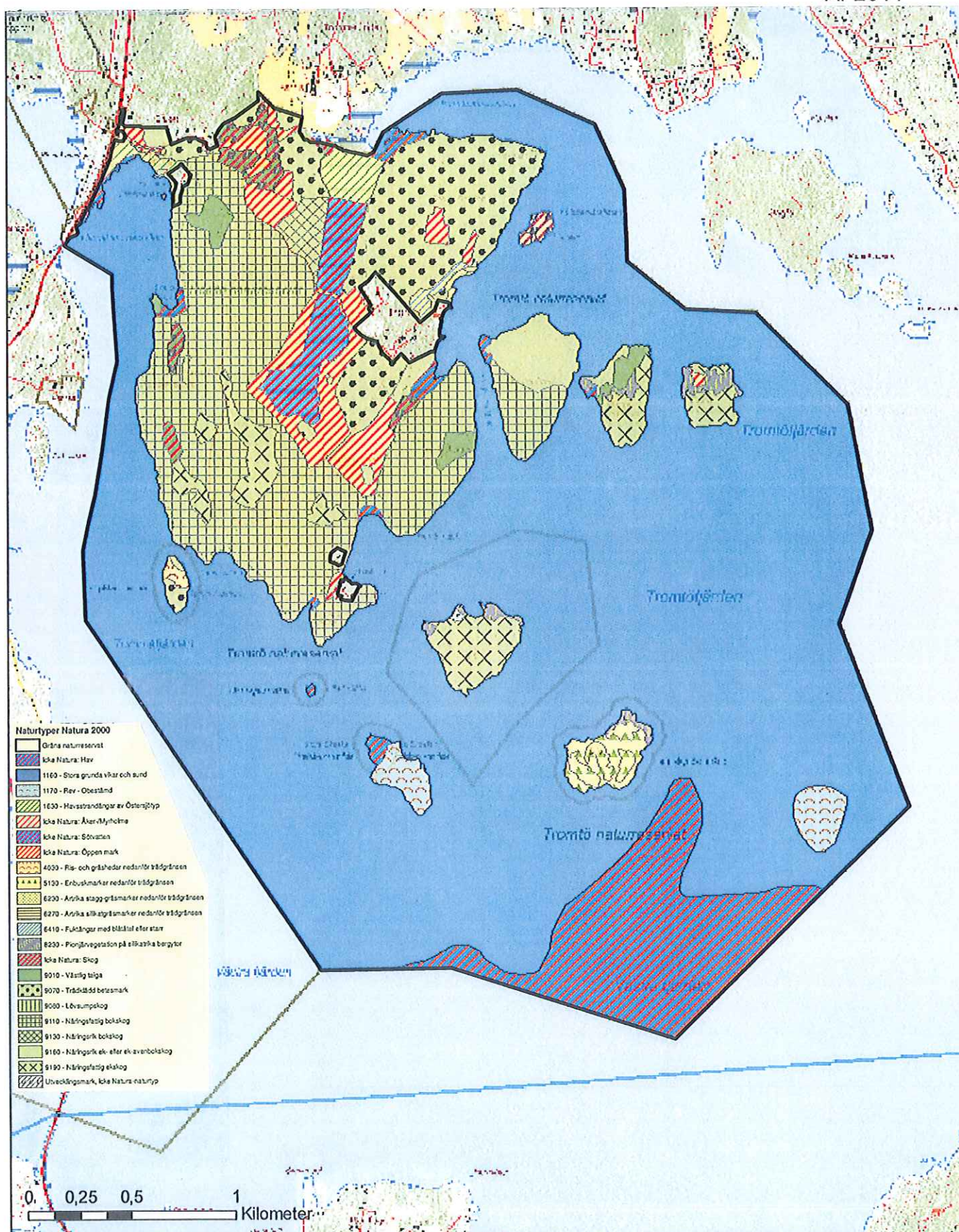
[illegible]

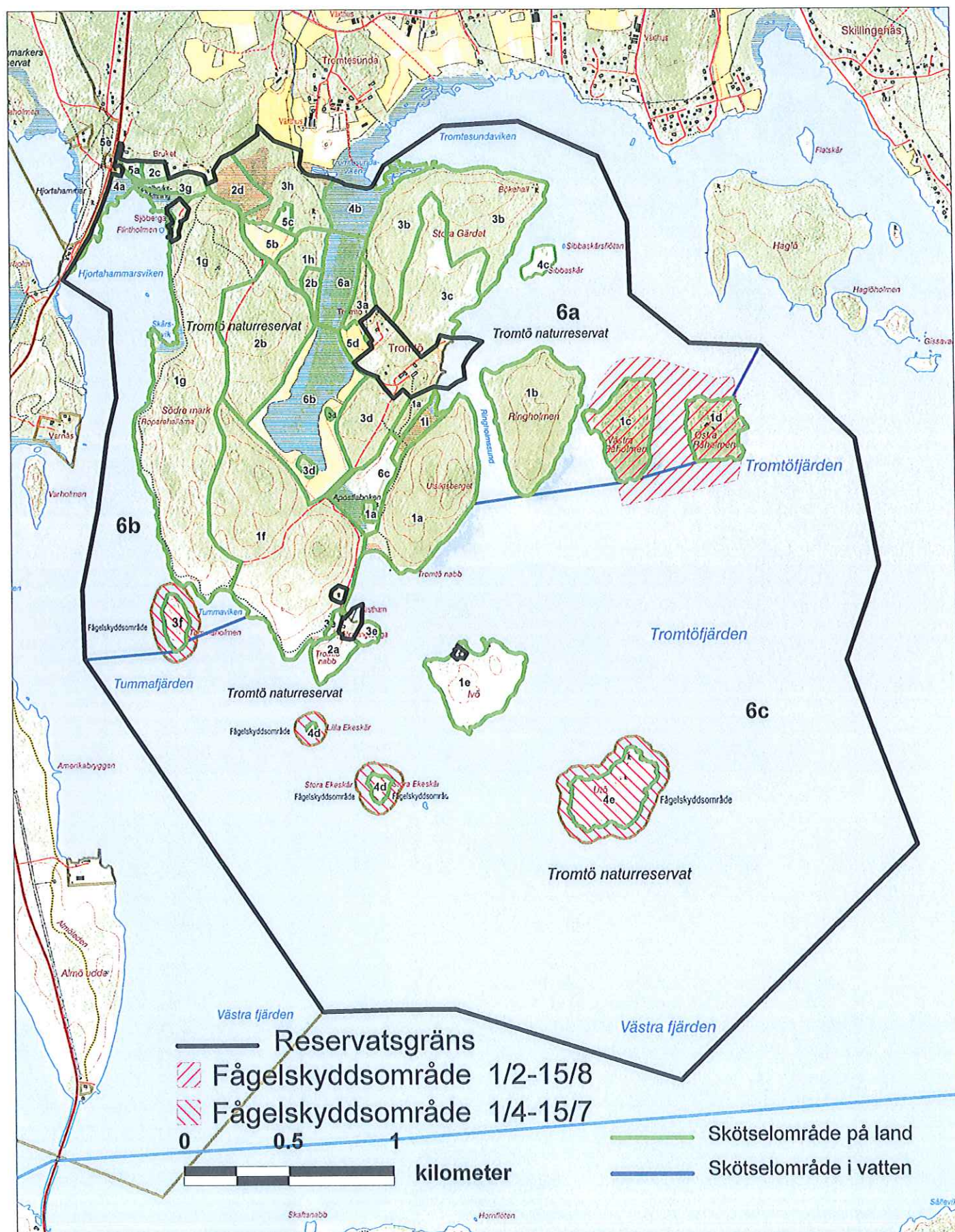
Naturresevatet Tromtö

Naturtyper enligt Natura 2000

Bilaga 4

År 2011

Sammanställning av registrerade rödlistade arter på Tromtö

Sammanlagt har 313 arter vedskalbaggar registrerats inom Tromtö naturreservat. Under inventeringsperioden 1990- 1992 togs 288 arter. Av de arter som registrerades 1976-1977 återfanns inte 24 arter under den senare inventeringen.

Under 2001 genomförde Arne Ryberg en omfattande inventering av svampfloran på Tromtö. Totalt noterades 363 arter varav 23 var rödlistade. Sju av dessa var nya fynd för Tromtö. Med tidigare års fynd (Andersson, O) har sammanlagt 507 svamparter registrerats. Av dessa är 49 arter rödlistade.

Inventeringar: Leiler, T och Sundholm, A. 1948.

Marklund, S. 1976-1977.

Baranowski, R och Nilsson, Sven.G. 1990-1992

Isacsson, G. 2008. Vedinsekter

Ryberg, A. 2001. Svampar

Trädinventeringar på Stora gårde, Utsiktsberget, Ivö och Råholmarna 2009.

Rödlistade arter funna på Tromtö

Art		Kategori	Substrat	OBS.
Däggdjur				
Myotis nattereri	Fransfladdermus	VU		
Pipistrellus nathsii	Trollfladdermus	LC		
Grod- och kräldjur				
Lacerta agilis	Sandödla	VU		
Rana dalmatina	Långbensgroda	VU		
Fåglar				
Sterna sandvicensis	Kentsk tärna	EN, EU		
Sternula albi-frons	Småtärna	VU, EU		
Actitis hypoleucos	Drillsnäppa	NT		
Apus apus	Tornseglare	NT		
Aythya ferina	Brunand	NT		
Bubo bubo	Berguv	NT, EU		
Dendrocopos minor	Mindre hackspett	NT		
Ficedula parva	Mindre flugsnappare	NT, EU		
Haliaeetus albicilla	Havsörn	NT, EU		
Hydroprogne caspia	Skräntärna	NT, EU		
Jynx torquilla	Göktyta	NT		
Larus argentatus	Gråtrut	NT		
Larus fuscus	Silltrut	NT		
Mergus albellus	Salskrake	NT		
Somateria mol-	Ejder	NT		

lissima				
Anas clypeata	Skedand	LC		
Circus seruginosus	Brun kärrhök	EU		
Dryacopus martius	Spillkråka	EU		
Milvus milvus	Glada	EU		
Sterna paradisaea	Silvertärna	EU		
Kärlväxter				
Fraxinus excelsior	Ask	VU		
Adoxa moschatellina	Desmeknopp	NT		
Serratula tinctoria	Ängsskära	NT		
Ulmus glabra	Alm	NT		
Taxus baccata	Idegran	LC		LGO 2009
Kransalger				
Chara horrida	raggsträse	NT		
Lavar				
Megalaria (Catinaria) laureri	Liten ädellav	EN	Bok	Widgren, U. 2007
Arthonia pruinata	Matt pricklav	VU	Ek	Widgren, U. 2007
Bacidia incompta	Savlundlav	VU		2009. trädinventering
Bactrospora corticola	Liten sönderfallslav	VU		Widgren, U. 2007
Calicium quercinum	Ekspik	VU		1998. I. Björegren
Lecanographa amylacea	Gammelekslav	VU	Ek	2007
Megalaria grossa	Ädellav	VU		I. Björegren
Opegrpha vermicellifera	Stiftklotterlav	VU		Widgren, U. 2007
Pachyphiale carneola	Ädelkronlav	VU		2009. trädinventering
Pertusaria multipunctata	Violettgå porlav	VU		1998. I. Björegren
Spintrina turbinata	Kortskaftad parasit-spik	VU		1998. I. Björegren
Bacidia rosella	Rosa lundlav	NT		2007, Widgren, U.
Bacidina phacodes	Liten lundlav	NT		2008, Malmqvist, A.
Buellia violaceofusca	Blyertslav	NT		
Cliostomum corrugatum	Gul dropplav	NT		1999. I. Björegren
Lecanora glabrata	Bokkantlav	NT		
Lobaria pulmonaria	Lunglav	NT		2008, Malmqvist, A.
Opegrapha ochrocheila	Orangepudrad klotterlav	NT		1998. I. Björegren

Pyrenula nitida	Bokvårtlav	NT	Bok	2007, Widgren, U.
Schismatomma decolorans	Grå skårelav	NT	Ek	2007, Widgren, U.
Sclerophora peronella	Liten blekspik	NT		
Svampar				
Hapalophilus croceus	Saffransticka	CR		2003
Hericium erinaceus	Igelkottstaggsvamp	CR		1985, 1998
Ganoderma pfeiferi	Hartsticka	EN	Fd. bokhögstubbe	1970-1997, 2001, 2009.
Inonotus cuticularis	Skillerticka	VU		1946, 1978, 1998, 2001, 2003
Inonotus dryadeus	Tårticka	VU		1996, 1997, 1998, 2003
Ischnoderma resinosum	Sydlig sotticka	VU		1982
Volvariella bombycina	Silkesslidskivling	VU		1946, 1981, 1988, 2001
Boletus appendiculatis	Bronssopp	NT		2001
Boletus radicans	Rotsopp	NT		2001
Camarops polysperma	Stor sotdyna	NT		2001
Climacodon septentrionalis	Grentaggsvamp	NT		1942, 2003
Collybia fusipes	Räfflad nagelskivling	NT		1982, 1983, 1991, 2001, 2003, 2009
Coprinus alopecia	Lundbläcksvamp	NT		2001
Cortinarius caesiostramineus	Blekspindling	NT		1946
Cortinarius cinnabarinus	Cinnoberspindling	NT		1943, 1981, 1994, 1998, 2001
Cortinarius citrinus	Citronspindling	NT		1980
Dentipellis fragilis	Skinntagging	NT		1982
Entoloma dichroum	Pricknopping	NT		2003
Entoloma prunuloides	Mjölöröds-kivling	NT		2001
Fistulina hepatica	Oxtungsvamp	NT	Ek	1988, 1991, 1998, 2001, 2003, 2007, 2009
Grifola frondosa	Korallticka	NT		1978 , 1988, 2001, 2009
Gyroporus castaneus	Kastanjesopp	NT		1978, 1991, 2001
Hericium coraloides	Koralltaggsvamp	NT		1944, 1974, 1980, 1982, 1991, 1997, 2001, 2003, 2007, 2009
Hygrophorus mesotephurus	Bokvaxskivling	NT		1981, 2001

Hygrophorus russula	Kremlevaxskivling	NT		1999. I. Björegren
Lycoperdon echinatum	igelkotttröksvamp	NT		2001
Pachykytospora tuberculosa	Blekticka	NT		1996, 2001, 2009
Phellinus pini	Tallticka	NT		2009
Phellinus robustus	Ekticka	NT		2009
Phellodon niger	Svart taggsvamp	NT		1946
Russula solaris	Solkremla	NT		1985, 1986, 2001
Tricholoma sejunctum	Kantmusseron	NT		2003
Xylobilus frustulatus	Rutskinn	NT		2001, 2009
Aleurodiscus disciformis	Ekskinn	NT		202
Bolbitius reticulatus	Hinnskivling	LC		1965
Clitocybe hydrogramma	Stinktratts-skivling	LC		2003
Clitocybe lignatilis	Vedtratts-skivling	LC		1946, 1965, 1982, 2000
Cortinarius orellanus	Orangebrun gifts-pindling	LC		2001
Craterellus cinereus	Grå kantarell	LC		1981
Cudoniella acicularis	Stubbspik	LC		1983
Hypoxylon cohaerens	Liten bokdyna	LC		2001
Lentinellus vulpinus	Rynkmussling	LC		1984, 1998, 2001, 2003
Mutinus caninus	Liten stinksvamp	LC		1982, 1984, 1991, 1998
Mycena diosma	Dofthätta	LC		1992
Mycena renati	Gulfotshätta	LC		1983, 1998, 2001, 2003
Pholiota jahnii	Svartfjällig tofsskivling	LC		1980, 1989
Psathyrella populina	Poppelspröding	LC		1946
Russula violeipes	Violfotskremla	LC		1972, 1978, 1983, 1991
Russula virescens	Rutkremla	LC		1972, 1982, 1983, 1984, 1991, 2001, 2004
Russula virescens	Rutkremla	LC		
Skeletocutis nivea	Fläckticka	LC		1998
Strobilomyces strobilaceus	Fjällsopp	LC		1946, 1981, 1984, 1988, 2001
Entoloma placidium	Boknopping	DD		1944
Ganoderma adspersum	Sydlig platticka	DD		1965
Skalbaggar				

<i>Abraeus granulum</i>		VU	Mulmträd	* 1990-92, 2007
<i>Ampedus rufipennis</i>	Bokskogsrödrock	VU	Grov boklåga	Marklund, S. 1977. * 1990-92
<i>Anoplodera scutellata</i>	Bokblombock	VU	Grov, rötskadad bok	Marklund, S. 1977. * 1990 och 1992
<i>Bibloporus mayeti</i>		VU	Nya våtmarken, S vägen Boklåga	Baranowski, R. 2007 * 1990
<i>Carphacis striatus</i>		VU	Savande lövträd	* 1990
<i>Corticeus fasciatus</i>	Brokig barksvartbagge	VU	Barklösa delar på gammal ek	* 1990, 070219
<i>Crepidophorus mutilatus</i>	Trubbtandad lövknäppare	VU	Levande mulmträd	* 1990-92
<i>Elater ferrugineus</i>	Mulmknäppare	VU	Grova, ihåliga träd av främst ek och bok	* 1990
<i>Eucnemis capucina</i>		VU	Rötskadad ved av ädla lövträd	* 1990
<i>Euryusa optabilis</i>		VU	I burkfälla vid ihålig ek	* 1992
<i>Euthiconus conicicollis</i>		VU	mulmträd	* 1990 och 1992
<i>Ischnomera caerulea</i>	Glänsande blombagge	VU	Fuktig lövträdsved	Marklund, S. 1977. * 1991
<i>Mycetophagus decempunctatus</i>	Tiofläckad vedsvampbagge	VU		G Isacson 2001
<i>Pediacus depressus</i>		VU	Grov, solexponerad eklåga	* 1992
<i>Stenagostus rhombeus (villosus)</i>	Rombjätteknäppare	VU	Boklåga	* 1990-91.
<i>Stereocorynes truncorum</i>		VU	Ihålig bok	* 1990 -91
<i>Agrilus biguttatus</i>	Tvåfläckig smalpraktbagge	NT	Solexponerad eklåga	* 1992
<i>Allecula morio</i>	Gulbent kamklobagge	NT	Ihåliga lövträd	* 1990-92
<i>Ampedus cardinalis</i>	Kardinalfärgad rödrock	NT	Rödmurken, ihålig ek	* 1992
<i>Ampedus nigroflavus</i>	Orange rödrock	NT	Vitrötad lövträdsved	* 1990
<i>Ampedus sanguinolentus</i>	Svartfläckad rödrock	NT	Fuktig ved av olika lövträd	* 1990-92
<i>Amphicyllus globiformis</i>		NT		* 070219
<i>Anaglyptus mysticus</i>	Prydnadsbock	NT	Hagtorn, döende lövträdsgrénar	Marklund, S. 1977. * 1990 -92
<i>Anitys rubens</i>		NT		Malmqvist A 2008
<i>Anobium costatum</i>	Gråbandad trägnagare	NT	Ganska hård ved i döda stammar och grenar	* 1990-92
<i>Anoplodera sexguttata</i>	Sexfläckig blombock	NT	Lågor av ek och bok	* 1991
<i>Atomaria badia (sahlbergi)</i>		NT	Svampig ved av främst bok	* 1991

Calambus bi-pustulatus	Rödaxlad lundknäppare	NT	Grova ädellövträd	* 1991
Cerambyx scopolii	Mindre ekbock	NT	Ekved	Marklund, S. 1977.
Chlaenius tristis	Brun sammetslöpare	NT		2007
Cis castaneus		NT		R Baranowski 070219
Cis rugulosus		NT	Vit trädsvamp på grov bok	* 1990
Cryptophagus labilis		NT	Mulmbok	* 1990
Elaphrus uliginosus	Bred groplöpare	NT		1999
Gnorimus nobilis	ädelguldbagge	NT	Murkna stammar av lövträd	* 1990-92
Hypulus quercinus	Ekbrunbagge	NT	Grov ekstubbe	* 1990
Ischnomera cinerascens	Matt blombagge	NT	Död ekved och blommande buskar	Marklund, S. 1977. * 1990
Leistes seminigra	Svartvingad svampbagge	NT	Mulmbok	* 1991-92
Lymexylon navale	Skeppsvarvsfluga	NT	Hård ved på barklösa delar av grov ek	* 1990
Malthinus facialis		NT	Gamla lövträd	* 1991
Mesosa nebulosa	Molnfläcksbock (Töckenfärgad ögonfläcksbock)	NT	I stammar och grenar av olika lövträd	* 1991- 1992
Microrhagus lepidus		NT	Vitrötad gammal ved	* 1992
Orchesia minor	Liten brunbagge	NT		* 1990
Osmoderma eremita	läderbagge	NT	Mulmträd av bok och ek	* 1990-92
Philonthus punctus		NT		2007
Phloeophagus thomsoni		NT	Ihålig bok	* 1990 -91
Plegaderus dissectus		NT	Mulmträd av bok	* 1990-91
Plegaderus saucius		NT	Mulmträd av ek	* 1991-92
Ploeophagus lignarius		NT	Ihåliga lövträd	* 1990 och 1992
Prionus coriarius	Taggbock	NT	Grov ek- och bokstubbe	Marklund, S. 1977.
Procræus tibialis	Smalknäppare	NT	Rötad ved av främst ek och bok	Marklund, S. 1977. * 1990-92
Ptenidium gressneri		NT	bokmulm	* 1990-91
Rhagium sycophanta	Ekträdlöpare	NT	Grov ekstubbe	* 1992. Isacson, G. 2008.
Synchita variegata		NT		Malmqvist A. 2008
Synchita variegata		NT	Ihålig ek och bok	Leiler . Sundholm. 1948-50. Marklund, S. 1977. * 1990-91

Triplax rufipes		NT		G Isacson 2004
Uloma culinaris	Större sågsvartbagge	NT	Död bokved	Marklund, S. 1977. * 1991-92
Abdera affinis	albrunbagge	LC	På skillerticka	Marklund, S. 1977.
Ampedus hjorti	Rödpalpad rödrock	LC	Gammal ek	* 1990
Corticus uni-color	Enfärgad barksvartbagge	LC	Död bokved	* 1990-91
Cryptophagus confusus		LC	Mulmträd	* 1992
Cryptophagus pallidus		LC	Mulmträd och levande äldre bok och ek	* 1991-92
Dorcatoma robusta	Robust tickgnagare	LC	Fnösktickor på stubbar av björk och bok	* 1990
Dorcus parallelipedus	Bokoxe	LC	Grov bok	* 1990-92
Epuraea silacea (deleta)		LC	Död eller döende bok	* 1990-91
Ernoporicus fagi	Bokborre	LC	Döda bokgrenar	* 1991
Euglenes oculus	Mörk ögonbagge	LC	Rödmurken ved, främst ek	* 1992
Euplectus bescidicus		LC	Mulmträd och död ved av lövträd	* 1990
Grammoptera ustulata	Gulbent grenbock	LC	Hasselstammar och ekgrenar	Marklund, S. 1977.
Grammoptera ustulata	Gulbent grenbock	LC	Hasselstammar och ekgrenar	Marklund, S. 1977.
Hapalaraea pygmaea		LC	Ihåliga lövträd	* 1990-1992
Hylis foveicollis		LC	Död ved med krypningsröta	* 1992
Hylis olexai		LC	Brunrötad ved	Marklund, S. 1977. * 1990-92
Hypoganus inunctus	Blankknäppare	LC	Hålträd, grov öd ved	* 1990-92
Liocola marmorata		LC	Grov boklåga	* 1991-92
Lucanus cervus	Ekoxe	LC	Gamla ekar	Marklund, S. 1977. * 1990
Micridium halidaii		LC	mulmträd	* 1992
Mycetochara axillaris	Större svampklobagge	LC	Murken ved, främst bok och alm	* 1991
Mycetophagus piceus	Ljusfläckig vedsvampbagge	LC	Död ved av bok och ek	Marklund, S. 1977. * 1990-92
Mycetophagus piceus	Ljusfläckig vedsvampbagge	LC		G Isacson 2004
Mycetophagus populi	Brungul vedsvampbagge	LC	Död ved av lövträd	Marklund, S. 1976. * 1990-92
Mycetophagus quadripustulatus	Fyrfläckad vedsvampbagge	LC	Död bokved	Marklund, S. 1977. * 1990-92
Nemadus colonoides		LC	Ihåliga grova lövträd	* 1992
Prionychus ater	Kolsvart kamklobagge	LC	Ihåliga grova lövträd	* 1992
Pseudocistela	Orangevingad kam	LC	Ihålig bok	* 1990-92

ceramboides	klobagge			
Ptenidium turgidum		LC	bokmulm	* 1990-91
Quedius microps		LC	Ihåliga grova lövträd	* 1990-1992
Sepedophilus bipunctatus		LC	Solexponerad död ved lövträd	* 1990-1992
Tillus elongatus		LC	Bokstubbar	Marklund, S. 1977. * 1990-92
Velleius dilatatus		LC	Ihåliga grova lövträd	* 1992
Xyleborinus saxesenii	Brun vedborre	LC		* 1992
HEMIPTERA				
Aradus conspiciuus	Stor barkskinnbagge	LC		* 1990 och 1992
HYMENOPTERA				
Lasius brunneus	träjordmyra	LC	Ihålig ek och bok	* 1990 -92
Vespa crabo	Bålgeting	LC	Ihåliga gamla lövträd	* 1990 -92
PSEUDOSCORPIONIDA				
Anthrenochernes stellae	Hålträdsklokrypare	NT	Gamla ihåliga lövträd	* 1990
Allochernes wideri	röträdsklokrypare	LC	Gamla lövträd av ek, bok och al	* 1990
Blomflugor – Syrphidae				
Criorhina floccosa	Ullhårig pälsblomfluga	VU	Nya våtmarkens södra del	Huggert, L 2007
Fjärilar				
Adscita statice	Allmän metallvingesvärmare	NT		1981
Hesperia comma	Silversmygare	NT		1981
Melitaea diamina	sotnätfjäril	NT		1981
Zygaena viciae	Mindre bastardsvärmare	NT		1981

EU = arter listade i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000, Fågeldirektivet eller Habitatdirektivet.

Två skalbaggar klassade som EN är kända från Tromtö men finns inte med i denna tabell.

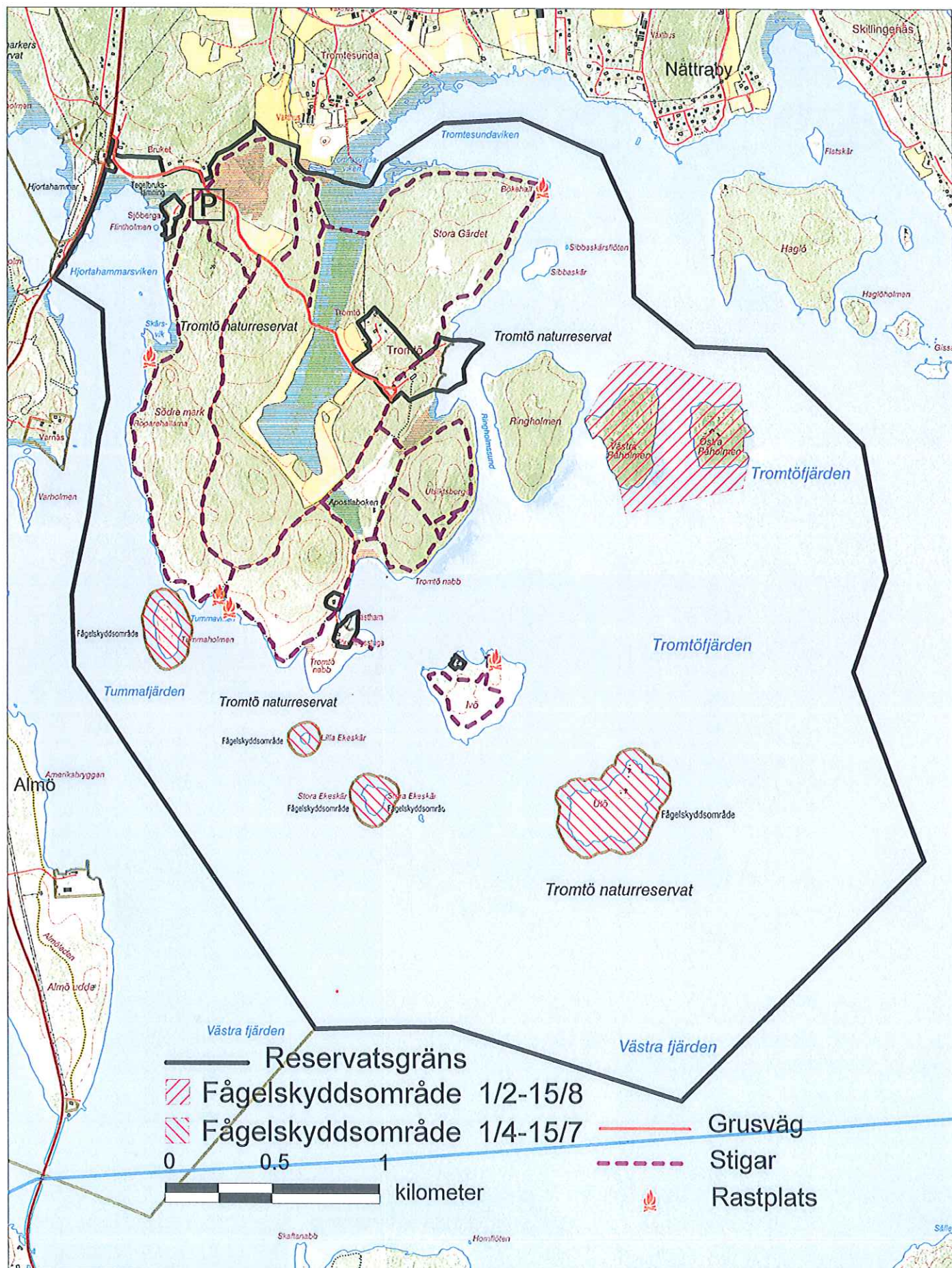
*årtal = Baranowski, R. S. G. Nilsson

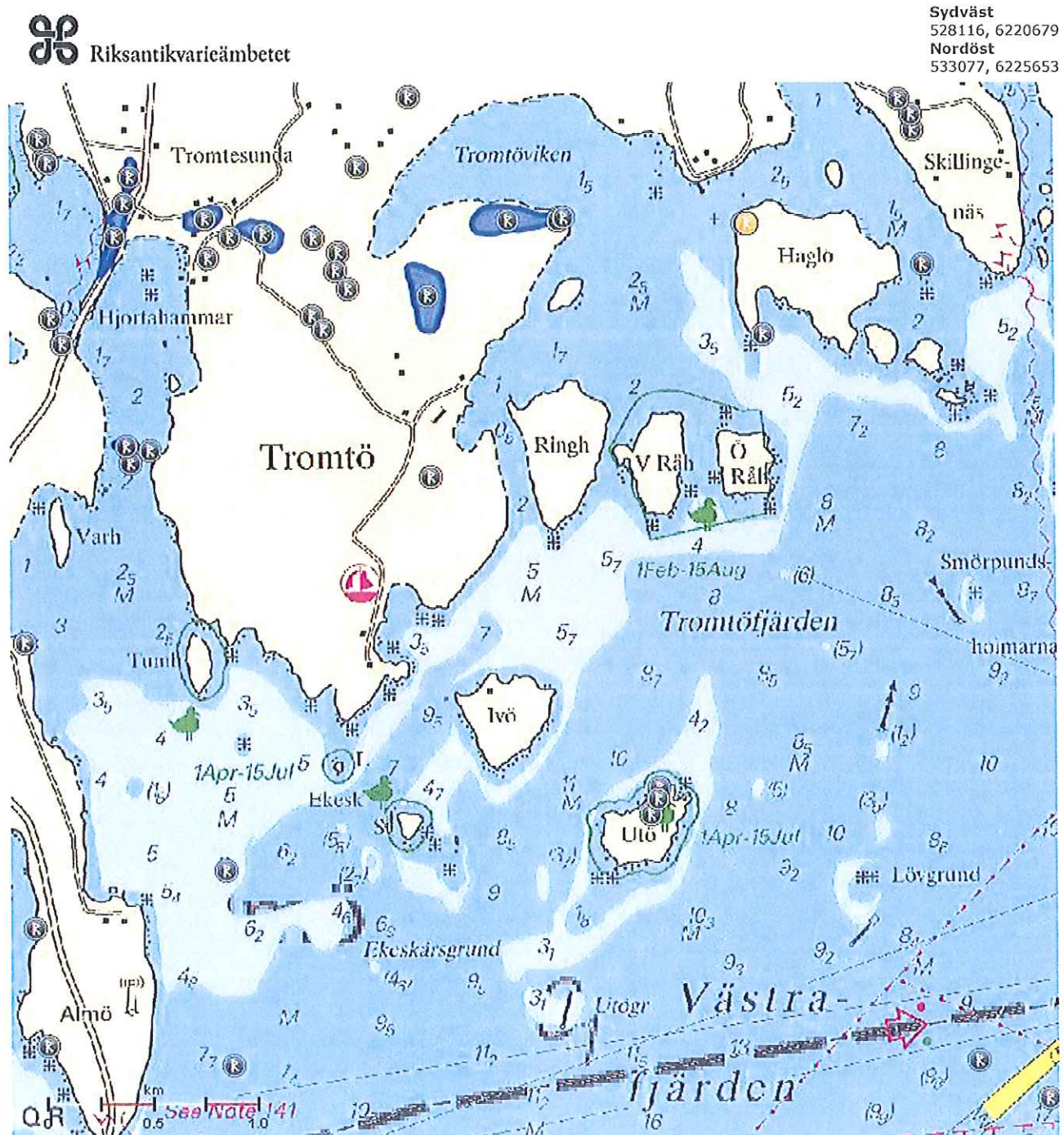
LC = tidigare rödlistade arter som på grund av ändrade beräkningsgrunder för rödlistning eller förbättrade kunskap inte längre är rödlistade. Listan är inte komplett.

Naturreseptatet Tromtö

Anläggningar för friluftslivet

Bilaga 7

En viktig del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner. Arbetet är inriktat på områden med naturtyper som är viktiga för många arters långsiktliga överlevnad. En del av dessa naturtyper blir allt sällsyntare i det rationellt brukade landskapet. För närvarande finns 94 naturreservat i Blekinge.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av skötseln i reservatet är tänkt att ske.

Naturreservatet Tromtö i Ronneby kommun har bildats i syfte att bevara biologisk mångfald på land och i marin miljö. Variationen i lövskogsområden med god tillgång på gamla ekar, betade skogar med lång beteskontinuitet, ekhagar och äldre bokskogar ska bevaras. Vattenområdena ska utgöra naturliga ekosystem och vara väl fungerande lek- och uppväxtområden för fisk. Det mycket stora antalet rödlistade arter och andra för Blekinge ovanliga arter ska finnas kvar i området, samtidigt som en god genetisk variation hos dessa arter bevaras. Andra viktiga syften är bl a att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer för arter som ingår i Natura 2000, samt att återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer genom att nyskapa lövskog där gran tidigare vuxit. Med beaktande av naturvärdena ska värdefulla kulturhistoriska lämningar, exempelvis gångsystemet i den engelska parken, bevaras. Det rörliga friluftslivets behov ska tillgodoses genom tillgång till parkeringsplatser, rastplatser, stigar, vandringsleder och förtöjningsplatser för båtar.